

Quo vadis

študentský nezávislý občasník

2

2021/2022

ročník: 19

„Hangman”

Stúpame vyššie

Vždy môže byť horšie

Časopis Gymnázia sv. Košických mučeníkov

Editoriál

Otváram časopis s mojím prvým editoriálom a spomínam, ako sme sa my maturanti, vtedy druháci, ujali vydávania nášho občasnika. Odvtedy sa toho zmenilo veľa.

Spočiatku práca na školskom časopise pre nás vyzerala ako poriadne tvrdý oriešok. Zaplniť strany článkami, ktoré zaujmú spolužiakov, a dať časopisu jedinečnú grafickú podobu nebolo jednoduché. Bol to však skvelý pocit držať v rukách naše prvé číslo, vidieť našu niekoľkomesačnú prácu v hmatateľnej podobe. Odhodlali sme sa preto vydať ďalšie číslo a ďalšie... A nakoniec naše posledné, ktoré momentálne držíte vo svojich rukách. Tvorili sme ho o dva roky starší a skúsenejší, v novej miestnosti redakčnej rady. Ďakujeme za príležitosť vyskúšať si svoje schopnosti, popasovať sa s problémami a zažiť úspech.

V knihe Kazateľ sa píše: „Všetko má svoj čas a svoju chvíľu každé úsilie pod nebom.“ Týmto číslom sa končí naše úsilie, pretože prišiel čas rozlúčiť sa. Opúšťame svoju alma mater s vďakou, že sme mohli byť súčasťou časopisu Quo vadis. Au revoir.

Quo vadis

časopis Gymnázia sv. Košických mučeníkov v Košiciach
www.gkmke.sk

Dobrovoľný príspevok: 1€

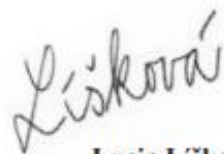
Obálka vpredu: Matej Mozoláni (foto: Matúš Stahovec)

Obálka vzadu: koláž (foto: GKM)

Tlač: MULTIPRINT s.r.o Košice

Náklad: 200 ks

Uzávierka: 20.6.2022

Lucia Lišková,
šéfredaktorka

Nenechajte si ujsť

„Dieťa moje, začala sa vojna!“

Patrím ku generácii, ktorá, našťastie, hrôzy vojny nezažila. Donedávna som ju poznala iba z rozprávania mojich starých rodičov, z učebníc dejepisu a z filmov. A zrazu, ako v zlom sne, zúri vojna neďaleko našich hraníc s Ukrajinou. Vojna je vždy zdrojom ľudského utrpenia, rozdelených rodín, zničených životov a aktuálne aj takmer štyroch miliónov ľudí na úteku.

strana **44**

Volanie divočiny

Naše posledné memoáre tohto výletu budú pravdepodobne o tom, ako sme zavýjali spolu s vlkami pri slovenských hitoch, zdieľali večerné príbehy a užívali si pokoj a ticho okolitej prírody. Zistili sme, že je v nás viac sily, výdrže a spolupatričnosti, ako sme si mysleli.

strana **24**

Editoriál	2	Nie je Kráľ ako Kráľ	36
Nenechajte si ujsť	3	Keď sa štát zbavuje svojich ľudí	38
Na koberčeku	4	„Hangman“	40
Nové dimenzie	6	„Dieťa moje, začala sa vojna!“	44
Stúpame vyššie	8	„Zdieľajte, kým nezmažú!“	48
KyberTím v akcii	12	Vždy môže byť horšie	50
Vzdelávanie motivuje	16	Krok k čistej budúcnosti	54
Cesta do neznáma	20	Vesmírne oko	56
Volanie divočiny	24	„Nad Tatrou sa blýska...“	58
Herecký talent	26	Kúsok dedičstva	62
Nedocenené poklady	32	Ľudia mimo šablóny	64
Konečne v škole	34	Čižmároviny	66

| Na koberčeku

FUNKČNÉ OBDOBIE RIADITEĽA KAŽDÉHO DRUHU ŠKOLY JE PÄTROČNÉ. NA ZÁKLADE ÚSPEŠNÉHO VÝBEROVÉHO KONANIA HO DO TEJTO FUNKCIE VYMENÚVA ZRIAĐOVATEĽ, ČO JE V PRÍPADO NAŠEJ SPOJENEJ ŠKOLY ARCIBISKUPSKÝ ÚRAD KOŠICE. JEDNO TAKÉTO PÄT-ROČNÉ FUNKČNÉ OBDOBIE TERAZ KONČÍ AJ NAŠEJ PANI RIADITEĽKE RNDR. ADRIANE BARIOVEJ. KANDIDOVALA VŠAK NANOVO A PO ÚSPEŠNOM VÝBEROVÉHO KONANIA POKRAČUJE NA POSTE RIADITEĽKY ŠKOLY NA OBDOBIE ĎALŠÍCH PIATICH ROKOV.

S akými pocitmi ste išli do nového funkčného obdobia?

Výberové konanie na pozíciu riaditeľa Spojenej školy sv. Košických mučeníkov prebehlo v máji. Dlhú som uvažovala, či mám opäť kandidovať. V tejto funkcii som už desať rokov a je pre mňa dôležité, aby som mala ešte čo ponúknuť. Myslím, že pre vedúcich zamestnancov v akejkoľvek sfére je dôležité poznať, kedy je čas odísť. Snažila som sa aj o rozlišovanie. Požiadala som učiteľov o anonymné hodnotenie mojej práce a tiež o mandát do ďalšieho funkčného obdobia. Na základe spätnej väzby som sa rozhodla ísť do výberového konania. Rada školy si vypočula moju analýzu a koncepciu rozvoja školy na ďalších päť rokov a navrhla ma zriaďovateľovi na vymenovanie do funkcie pre ďalšie funkčné obdobie. Otec arcibiskup Bernard Bober ma menoval do funkcie 1. júna 2022.

Ako by ste v krátkosti zhodnotili posledných päť rokov vo vedení školy?

Mňa osobne veľmi teší, že kredit školy na Sídlisku KVP i v Košiciach stále rastie, čo sa odráža aj na zvýšenom záujme ve-

rejnosti. Za posledných päť rokov stúpol počet žiakov v každej organizačnej zložke. Aktuálne na škole študuje 789 žiakov.

Som hrdá na to, ako si naša škola buduje svoje postavenie a vlastnú identitu. Takých škôl ako naša, s toľkými organizačnými zložkami, je na Slovensku málo. Nemôžeme sa s nikým porovnávať a ideme vlastnou cestou. S tým súvisí aj nové logo školy, ktoré symbolizuje spoluprácu všetkých zložiek založenú na kresťanských princípoch. Teší ma, že sa nám podarilo zapojiť do veľkých medzinárodných a národných projektov, ako sú Erasmus + a projekt IT Akadémia.

Veľkým pozitívom je, že učitelia majú v sebe stály entuziazmus a ochotu sa vzdelávať či ísť do nových výziev. Spolu tvoríme výborný tím.

Čo sa týka budovy školy, som rada, že sa za posledný rok podarilo významne zrekonštruovať telocvičňu, jedáleň a v neposlednom rade aj priestory pre tvorivú činnosť redakčnej rady.

S akou víziou vstupujete do nového funkčného obdobia?

Naša škola je inštitúciou, ktorá vďaka Bohu, zriaďovateľovi, potenciálu svojich zamestnancov a inkluzívnemu tímu dokáže vytvoriť inšpiratívny priestor na rozvoj vzdelávania, ktorý rešpektuje individuálne potreby všetkých žiakov. Radi by sme pokračovali v zmene fyzického prostredia, vytváraním tzv. tematických zón. Už máme oddychovo-relaxačnú zónu, radi by sme vytvorili zónu, kde budú k dispozícii počítače s pripojením na internet a tlačiareň či čitateľský kútik. Máme ambíciu kreirať školskú televíziu. Začali sme sa prezentovať na verejnosti krátkymi videami a radi by sme v tom pokračovali. Veríme, že nájdeme finančné prostriedky na výmenu

okien v triedach i v odborných učebniach a na renováciu sociálnych zariadení. Kvalitný vzdelávací systém je samozrejmosťou.

Ďakujeme za rozhovor.

Nove dimenzie

ZA KAŽDÝM ČÍSLOM ČASOPISU QUO VADIS STOJÍ NIEKOEKOMESAČNÁ PRÁCA. NA ZAČIATKU SPOLU ROZMÝŠĽAME, AKÝMI ČLÁNKAMI ZAPLNÍME ŠESŤDESIATŠEŠŤ STRÁN NÁŠHO OBČASNÍKA. PO ROZDELENÍ ÚLOH ZAČÍNA KREATÍVNA PRÁCA – PÍSANIE ČLÁNKOV, VYMÝŠĽANIE ZAJÍMAVÝCH TITULKOV, ZHÁŇANIE FOTOGRAFIÍ, TVORENIE GRAFICKEJ PODOBY ČASOPISU... TO VŠETKO BY VŠAK NEŠLO BEZ SPOLOČNEJ KOMUNIKÁCIE A BEZ STRETNUTÍ PO VYUČOVANÍ ČI CEZ PRESTÁVKY.

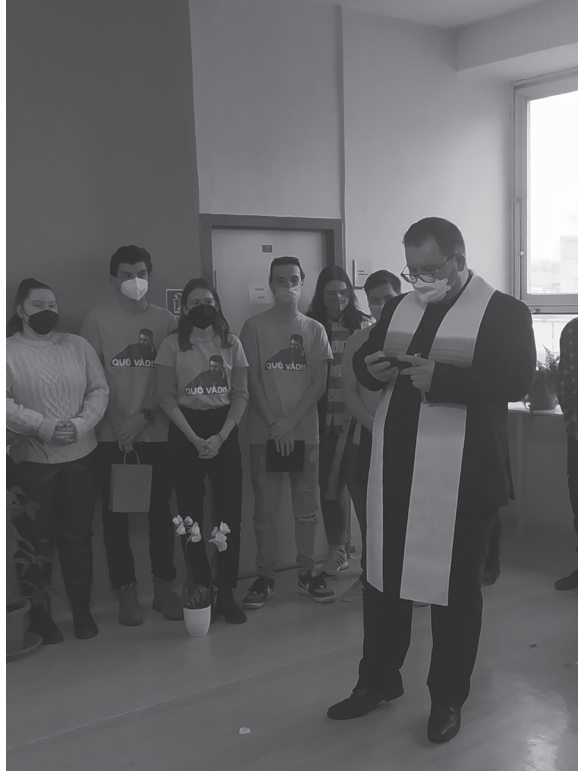
Našej redakčnej rade donedávna chýbalo miesto, kde by mohla nerušene pracovať na tvorbe časopisu. Stretávali sme sa len v provizórnych podmienkach, museli sme hľadať, kde je momentálne voľná učebňa, a keď sa to nepodarilo, skončili sme na chodbe alebo v kabinete. Preto nás veľmi potešilo, keď nám vedenie školy na začiatku školského roka 2020/2021 vyčlenilo vlastnú miestnosť. S nadšením sme sa pustili do jej vypratania a maľovania stien. Popustili sme uzdu fantázii v množstve návrhov, ako by mohla vyzeráť. Čoskoro nás začala trápiť otázka,

ako tie naše nápady zafinancuje. Krátko na to vypukla pandémia, zatvorili sa školy a rekonštrukcia našej miestnosti sa zastavila.

Nový školský rok priniesol novú nádej, že sa to už teraz dotiahne do finále. Na škole však práve prebiehala modernizácia telocvične, jedálne a vrátnice s hlavnou chodbou, ktorá sama o sebe vyžadovala nemalé finančné výdavky. No napriek tomu vedenie našej školy vyčlenilo časť prostriedkov aj pre nás na výmenu starých okien za nové plastové so žalúziami, vďaka ktorým už v miestnosti nie je ako v skleníku. Staré lino-

leum zakryl nový kancelársky koberec a hlavné miesto zaujali štyri pracovné stoly so stoličkami. Pridalo sa pár dekorácií a miestnosť sa mohla slávnostne otvoriť. Stalo sa tak 17. februára 2022. Za potlesku všetkých študentov pani riaditeľka Adriana Bariová prestrihla pásku a novú miestnosť redakčnej rady Quo vadis požehnal školský kaplán Ján Kocúrko. Ďakujeme vedeniu školy, ale aj všetkým študentom, ktorí priložili ruku k dielu.

My, maturanti, sme si nové priestory užili aspoň pri tvorbe posledného čísla školského časopisu. Redaktorom, ktorí sa budú podieľať na jeho ďalších vydaniach, odkazujeme, aby sa o miestnosť dobre starali a aby za ňu boli vďační. Veríme, že príjemné nové pracovné prostredie prinesie ovocie, ktoré sa odzrkadlí na kvalite ďalších čísel časopisu Quo vadis.

Stúpame vyššie

S ČASOPISOM QUO VADIS SA KAŽDOROČNE ZÚČASTŇUJEME CELOSLOVENSKEJ NOVINÁRSKEJ SÚŤAŽE ŠTÚROVO PERO. JEJ NEODMYSLITEĽNOU SÚČASŤOU SÚ DVA DNI VO ZVOLENE, KDE PREBIEHAJÚ HODNOTIACE SEMINÁRE S POROTCAMI, BESEDY SO ZAUJÍMAVÝMI HOŠŤAMI, KDE SA VYMIEŇAJÚ SKÚSENOSTI S INÝMI REDAKČNÝMI RADAMI A KDE SA, SAMOZREJME, MLADÍ NOVINÁRI DOZVEDIA AJ VÝSLEDKY SÚŤAŽE.

„Zvolenské finále“ sa však posledné dva roky neuskutočnilo. Dôvodom bol náš starý známy covid. My, maturanti, sme preto dúfali, že ho zažijeme aspoň posledný rok nášho pôsobenia, keďže naše stoličky v redakčnej rade prenechávame mladším spolužiakom.

A dočkali sme sa. V marci prišla pozvánka na vyhodnotenie Štúrovho pera a s ňou aj obrovská radosť, že konečne okúsime atmosféru Štúrovho pera na vlastnej koži.

Na 22. a 23. apríl 2022 budeme ešte dlho spomínať. Vo vynovenej Krajskej knižnici Ľudovíta Štúra nás čakal bohatý program a kopec študentov s rovnakým zápalom pre tvorbu školského časopisu. V menších skupinkách sme s porotcami diskutovali o tvorbe článkov a časopisov. Poradili nám, čo v budúcom čísle zmeniť, vysvetlili, ako správne odfotiť skupinovú fotku a nechýbali ani slová pochvaly. Dozvedeli sme sa, s akými problémami zápasili iné redakčné rady. Mnohí nemali podporu od učiteľov alebo im počas dištančného vzdelávania nemal kto z predchádzajúceho redakčného tímu odovzdať cenné rady.

Z prvenstva sme sa veľmi tešili. Je to úžasný pocit a zároveň motivácia, aby sme aj o rok boli medzi najlepšími.

Býva zvykom, že Štúrovo pero každoročne navštívi vzácny hosť. Tento rok bol veľmi bohatý na zaujímavé osobnosti, ktoré prišli diskutovať s mladými

novinármi. V piatok sme mohli klásť otázky rovno trom hosťom. **Ministra obrany SR Jaroslava Naďa** sme sa okrem iného pýtali aj na nákup dronov a na aktuálnu situáciu na Ukrajine. Zo sveta šoubiznisu sa ešte v ten istý deň predstavili **Veronika Cifrová Ostrihoňová** a jej manžel **Matej „Sajfa“ Cifra**. V diskusii poukázali nielen na rozdiel medzi novinárom a influencerom, ale aj na to, ako fungovať v internetovom svete. Dozvedeli sme sa, aká dôležitá je pre nich sociálna sieť Instagram.

Milé bolo aj stretnutie s našu bývalou redaktorkou **Katkou Szalonovou**,

ktorá súťažila v kategórii novinárske príspevky vysokoškolákov. Piatok sme zakončili spoločnou večerou a rozprávaním sa do neskorých večerných hodín.

V sobotu sme pokračovali v diskusii o tvorbe časopisov. Ako budúci novinári sme kládli otázky aj slovenskej ministerke kultúry **Natálii Milanovej**. Prezradila nám, na čo plánuje využiť väčšinu financií.

Po položení kvetov pri pamätníku **Ľudovíta Štúra** už išlo do tuhého. Všetci sme v knižnici túpli, keď porotcovia jednotlivých kategórií začali odkrývať víťazov. Od kategórie online žurnalistika, cez novinárske príspevky stredoškólkov, kde som získala Prémium ministerky kultúry, sme prešli až ku kategórii stredoškólske časopisy. Názov nášho časopisu sa neozýval a neozýval. Až zrazu...

„Prvé miesto sa tento rok porota rozhodla udeliť: časopisu Celulla, časopisu Gymoš a časopisu Quo vadis!“ Hurááá! Spomedzi 44 zapojených stredoškolských časopisov sme získali vytúžené 1. miesto a v porovnaní s minulým rokom sme stúpili o stupienok vyššie.

Okrem prvenstva v absolútnom poradí sme získali aj Cenu ministra obrany, Prémium ministerky kultúry a Prémium Literárneho fondu.

Zvolen nesklamal. Napriek tomu, že nám chýbala povestná kavička za básničku, prežili sme tu dva dni plné diskusií, čerpania nových inšpirácií, hodnotenia časopisov a najmä nadväzovania nových kontaktov. Myslím, že cenné rady od ľudí priamo z novinárskej brandže, rozhovory so známymi osobnosťami a získané prvenstvo v absolútnom poradí, ktoré je doposiaľ najlepším umiestnením v histórii nášho časopisu, sú záslužnou odmenou za tri roky práce na našom školskom časopise. Dúfame, že naši nástupcovia budú zažívať atmosféru Štúrovho pera už každý rok. Prajeme im, aby ich to posúvalo stále vyššie a vyššie.

ŠTÚROVO PERO

KyberTím v akcii

BLAHOŽELÁME, PRÁVE STE VYHRALI 25 000 EUR!!! SKÔR NEŽ NIEČO OTVORÍTE... SKÔR NEŽ SI STIAHNETE PRÍLOHU NEZNÁMEHO EMAILU... SKÔR NEŽ ODOŠLETE FORMULÁR SO SVOJIMI ÚDAJMI... NAUČTE SA ZÁKLADY POČÍTAČOVEJ BEZPEČNOSTI A VZDELÁVAJTE AJ SVOJE OKOLIE.

Televízne médiá, ale aj sociálne siete čoraz častejšie prinášajú informácie o podvodných emailoch, telefonátoch, esemeskách. Mnohí z vás už určite dostali email, ktorý sľuboval veľkú výhru, aj keď ste sa do žiadnej súťaže nezapojili. Aby ste sa dostali k výhre, bolo potrebné kliknúť na link, vyplniť zopár osobných údajov, stiahnuť si nejakú prílohu do počítača, prípadne zaplatiť aj istý manipulačný

poplatok. V lepšom prípade sa niekto cudzí dostane „len“ k niektorým vašim osobným údajom. V horšom prípade, ak zadáte číslo osobného účtu, môžete prísť aj o svoje peniaze na bankovom účte.

Povedomie o kybernetickej bezpečnosti by sa preto malo šíriť medzi verejnosť vo väčšej miere. Každý môže prísť do kontaktu s podozrivými sms správami, emailami alebo aj podvodnými telefonátmi. Útočníci pre svoje ciele neváhajú využiť zariadenie, ktoré máte zapnuté celý deň – váš mobil. A tak podozrivé správy prichádzajú nielen do vášho počítača, ale aj do vášho mobilu. Keďže ho nevypínate ani v noci, môže sa zmeniť na botnet, ktorý v noci zahlcuje webové stránky požiadavkami.

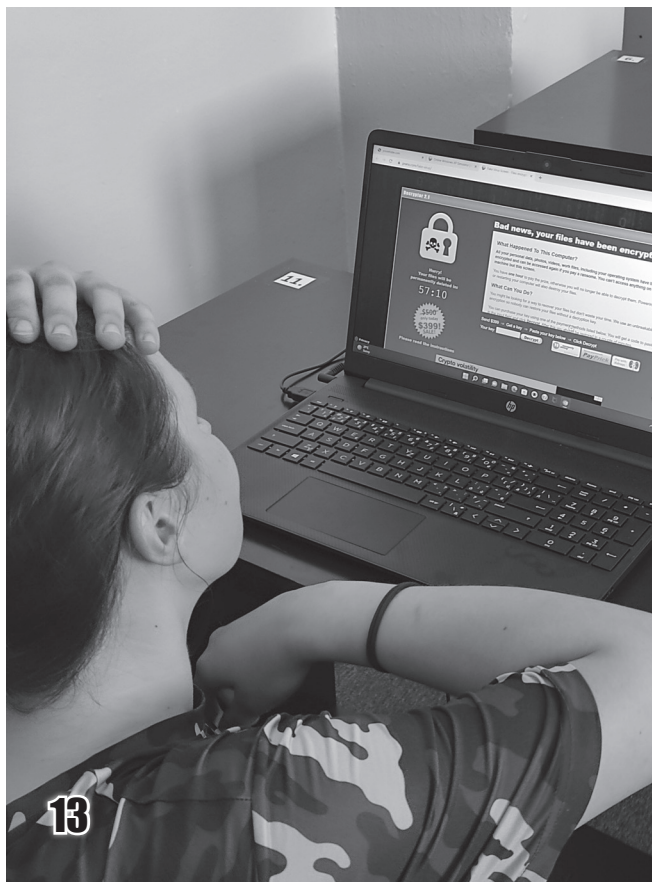
S podozrivým súborom si stiahnete do počítača škodlivý kód – malvér alebo kliknutím na neznámy link zadáte vaše údaje priamo útočníkom do databázy... to sú len niektoré hrozby, s ktorými sa čím ďalej, tým viac stretávame v bežnom živote. Aby sme sa vyjadrili odborne, ide o phishing, vishing, smishing, malvér a iné hrozby.

Súčasná doba nás vystavuje nevyhnutnej potrebe vlastniť najnovšiu modernú technológiu, a preto by sme mali mať aspoň minimálne znalosti o jej fungovaní a zručnosti pri zabezpečení základných bezpečnostných požiadaviek. To je hlavný dôvod, prečo sa naša škola zapojila do projektu organizovaného bezpečnostným tímom CSIRT UPJŠ pod názvom Nauč sa základy informačnej bezpečnosti a vzdelávaj svoje okolie. Projekt vznikol s finančnou podporou nadácie SK-NICu. Začiatkom školského roka 2021/2022 sme na našom gymnáziu vytvorili skupinu mladých nadšencov informatiky, ktorá sa rozhodla prijať túto výzvu a obohatiť seba a neskôr aj svoje okolie o nové poznatky z oblasti počítačovej bezpečnosti. Zapojili sme sa do projektu a na základe výberových kritérií nás vybrali. V celom projekte je v tomto školskom roku zapojených 12 škôl zo Slovenska a naše gymnázium je jednou z nich.

Hlavným cieľom projektu je zvyšovať bezpečnostné povedomie ši-

rokej verejnosti. Absolvovali sme odbornú prípravu a následne sme pripravili aktivity pre svoje okolie zamerané na zvyšovanie bezpečnostného povedomia. Vzdelá-

vali sme sa nielen v oblasti počítačovej bezpečnosti, ale aj v projektovom manažmente, v práve, v informačných a v komunikačných technológiách. Navzájom sme spolupracovali, komunikovali, a tak rozvíjali aj svoje „soft skills“.

Načerpali sme množstvo poznatkov z rôznych oblastí počítačovej bezpečnosti. Realizovali sa prednášky, diskusie, workshopy zamerané na ochranu osobných údajov, sociálne inžinierstvo, ochranu súkromia či počítačovú kriminalitu.

Celý projekt má štyri časti. V prvej fáze sa uskutočnila intenzívna odborná príprava žiakov pod vedením kvalifikovaných lektorov. V druhej fáze projektu sme nadobudnuté vedomosti využili pri príprave aktivít bezpečnostného charakteru. Najprv sme sa zamerali na žiakov druhého stupňa našej spojenej školy s aktivitou Bezpečné heslo a Bezpečnosť počítačových hier. Pre gymnazistov sme pripravili tému Phishing, Bezpečnosť Wi-Fi pripojenia, Bezpečnostné nastavenia mobilu a prehliadača. Naš KyberTím zorganizoval prednášku pre rodičov a dve prednášky v Centre Dorka zamerané na Základné bez-

pečnostné hrozby a ochranu pred nimi. Súčasťou prednášky bol aj workshop, kde si mohli účastníci priamo nastaviť bezpečnostné prvky v mobile i v prehliadači.

Tretia fáza nás ešte len čaká – vyhodnotenie aktivít jednotlivých tímov externými odborníkmi. Najlepšie tímy budú ocenené a vyberie sa najlepšia aktivita zvyšujúca bezpečnostné povedomie. Poslednú fázu tvoria aktivity smerujúce k udržateľnosti projektu. Začiatkom júna sa na pôde UPJŠ v Košiciach uskutočnil Cyber Security Day a v septembri nás čaká víkendové sústredenie – Jesenná škola.

O svoje skúsenosti a zážitky z práce v KyberTíme sa s nami podelila členka KyberTímu Kiara Koščová.

Čím Ťa tento projekt zaujal?

Zo začiatku som o projekt nemala veľký záujem, pridala som sa ako posledný účastník a neľutujem. Zaujal ma hlavne obsah prednášok a hlavne ich praktickosť, keďže informácie z nich môžeme hneď praktizovať vo svojom živote. V našom školskom tíme si každý nájde svoje miesto. Či ide o tvorbu prezentácií, ich prednášanie, písanie článkov... Nerozširujeme si len vedomosti z oblasti informatiky, ale pracujeme aj na rozvíjaní našich soft skills.

Odporučila by si tento projekt aj budúcim záujemcom? Ak áno, tak prečo?

Áno. Hrozba ako podvodná správa, nakazenie sa malvérom alebo únik dát na nás číhajú zo všetkých strán. A je iba výhodou byť na takéto veci pripravení.

Kedy je vhodné zaujímať sa o počítačovú bezpečnosť?

Poslaním KyberTímu je, aby sa šírili aj informácie o počítačovej bezpečnosti tak, ako sa malvér šíri a infikuje ďalšie zariadenia.

Eliška Esther Traverso
foto: archív GKM

Vzdelávanie motivuje

VZDELÁVANIE POTREBUJE KOMPLEXNÉ PRÍLEŽITOSTI. NIE JE TO LEN SLOGAN, ALE AJ NÁZOV PROJEKTU V RÁMCI PROGRAMU ERASMUS+, KTORÝ SME NA NAŠEJ ŠKOLE IMPLEMENTOVALI SPOLU 36 MESIACOV. ERASMUS+ JE ZÁROVEŇ DOBRODRUŽSTVO A VÝZVA. VÝZVA, KTOREJ TREBA ČELIŤ A KTORÁ OBČAS ZATRASIE. VÝZVA A DOBRODRUŽSTVO PRINÁŠA AJ ŤAŽKOSTI A PROBLÉMY. MNOHÉ PROBLÉMY VŠAK MAJÚ RIEŠENIE, KTORÉ SA OBJAVÍ AŽ PO ČASE. NIČ PRE NETRPEZLIVÝCH. POĎME VŠAK PEKNE OD ZAČIATKU.

V roku 2019, v čase keď sme ešte netušili, aké okolnosti nastanú o rok, nám schválili projekt s názvom Vzdelávanie potrebuje komplexné príležitosti v rámci výzvy KA1 – vzdelávacia mobilita zamestnancov, ktorý nás oprávňoval zorganizovať pre našich učiteľov 13 mobilít, teda zahraničných vzdelávacích kurzov v krajinách Európskej únie. Vzdelávacie kurzy mali vzdelávací, sociálny a poznávací účel. Pôvodne schválený projekt mal mať trvanie 24 mesiacov, no v roku 2020 nastala všeobecne známa situácia, a tak sme požiadali národnú agentúru o predĺženie trvania projektu o ďalších 12 mesiacov. V období, keď si nikto nebol

istý, čo bude o týždeň, sa aj cestovanie javilo skôr fikciou ako realitou. No počas letného polroka sa dali v roku 2021 a v prvej polovici roka 2022 nájsť termíny kurzov tak, aby sme úspešne absolvovali všetkých 13 schválených mobilit. A podarilo sa. Tak mohli naši učители aj pri istej forme obmedzení vychutnať atmosféru Helsínk, Porta, Florencie, Prahy, Barcelony, Splitu, Kostnice, Viedne či Londýna.

Projekt Erasmus+ má okrem vzdelávacieho aj sociálny rozmer. Ten spočíva aj v spoznávaní nových ľudí, ktorí sa z rôznych častí Európy (nielen z Európskej únie) zúčastňujú konkrétneho vzdelávacieho kurzu, z čoho môžu vzniknúť nové

potenciálne vzdelávacie partnerstvá škôl. A celý harmonogram kurzov má aj spoločenskú časť, keď účastníci hovoria o sebe, o svojej škole, o predmete, ktorý vyučujú, o záľubách a opisujú svoje mesto v príťažlivej atmosfére, čo u počúvajúcich vyvoláva motiváciu navštíviť konkrétnu lokalitu. A to je podnet k ďalšiemu cestovaniu.

Mnohé absolvované kurzy mali spoločného menovateľa. Boli ním témy, ktoré sa opakujú v modernom vzdelávaní. Pojmy empatia, tolerancia, kreativita, kooperácia, formy vzdelávania, online vyučovanie, konflikt, stres, informačné technológie či inklúzia sa objavili takmer v každom popise kurzu na webových stránkach schooleducationgateway.org, kde je uvedený katalóg vzdelávacích podujatí. Takto získané kompetencie učitelia v súlade s cieľmi projektu prezentovali ostatným

učiteľom v rámci diseminačných podujatí a začali ich uplatňovať vo svojom predmete. Samozrejmosťou bolo aspoň čiastočné zlepšenie jazykových kompetencií.

Čo je pekné a zároveň náročné na agende programu Erasmus+? Sú to pravidlá, komunikácia a flexibilita. Pravidlá, ktoré sa musia rešpektovať a dodržať, keďže ide o grant z Európskej únie. Komunikácia s Národnou agentúrou, ktorá musí mať písomne podchytenú akúkoľvek zmenu počas realizácie projektu, čo je síce náročné, ale v konečnom dôsledku dobré. Veľká vďaka za to patrí ženám z Národnej agentúry, ktoré spravovali náš projekt. A nakoniec flexibilita v zmysle čo platilo v roku 2019, nemusí platiť v roku 2022. Máme na mysli schválené granty, vybrané destinácie. Tak ako sa v živote veci menia a vyvíjajú, tak sa aj katalóg kurzov a po-

V RÁMCI PROJEKTU VZDELÁVANIE POTREBUJE KOMPLEXNÉ PRÍLEŽITOSTI NAŠI UČITELIA STRÁVILI 71 DNÍ NA VZDELÁVANIACH, PRECESTOVALI 26 DNÍ, PREŠLI DESIATKY TISÍC KILOMETROV, SPOZNALI VIAC AKO 200 RÔZNYCH PEDAGÓGOV Z CELEJ EURÓPY, ABSOLVOVALI TAKMER 500 HODÍN VZDELÁVANIA, ČO JE VÝZNAMNÝM PRÍNOSOM PRE CELÚ ŠKOLU A JEJ ZLOŽKY.

skytovateľov kurzov mení, na čo je treba flexibilne reagovať hľadaním alternatívnych možností tak, aby sa zachoval cieľ projektu. Každý projekt má určitý cieľ, ktorý má parciálne časti a nimi chceme dosiahnuť istú zmenu v našej organizácii, ktorá sa potom stane normou či bežnou súčasťou. A program Erasmus+ toto skutočne ponúka. Je naozaj dobrodružstvom.

Jedným z vyústení výzvy KA1 zameranej na učiteľov je nájsť si projektových partnerov a požiadať o grant v rámci výzvy

KA2, na ktorej sa už zúčastňujú žiaci, pričom s rovesníkmi participujú na rôznych témach počnúc vzdelávaním, ekológiou, jazykmi a končiac neformálnymi spoločenskými aktivitami. A to sa podarilo.

Vzdelávanie je celoživotná výzva. Aspoň by mala byť. Myslím si, že s touto myšlienkou súhlasia mnohí učitelia. Čím viac sa naučíme, tým sme pokornejší. Každému študentovi odporúčame zažiť mobilitu cez projekt Erasmus+. Budete spokojní.

RNDr. Milan Koščo, PhD., MBA
foto: archív GKM

V POLOVICI APRÍLA SOM SA ZÚČASTNILA KURZU S NÁZVOM STRESS MANAGEMENT AND RECOGNITION: KEY STRATEGIES FOR TEACHERS. NEVIEM SI PREDSTAVIŤ MIESTO, KDE BY SA LEPŠIE ROZPRÁVALO O ZVLÁDANÍ STRESU A MOŽNOSTIACH RELAXÁCIE AKO V SLNKOM ZALIATEJ BARCELONE, NAVYŠE S USMIEVAVOU A NESMIERNE POZITÍVNOU ŠKOLITEĽKOU MARTOU, KTORÁ POCHÁDZALA Z TALIANSKA.

BARBORA SAKMÁROVÁ

Cesta do neznáma

V MÁJI SOM SPOLU S TROMI ĎALŠÍMI ŠTUDENTMI DOSTALA JEDINEČNÚ PRÍLEŽITOSŤ NAVŠTÍVIŤ OSTROVNÚ KRAJINU MALTU, ZOZNÁMIŤ SA S NOVÝMI KULTÚRAMI A, SAMOZREJME, PREDSTAVIŤ TÚ NAŠU.

Po strastiplnej ceste sme večer unavení dorazili do cieľa. V nádhernom prístavnom mestečku Marsaxlokk, kde sme boli aj ubytovaní, nás srdečne privítali študenti a učitelia z Turecka. Čakalo nás tu však aj jedno nemilé prekvapenie. Študenti z Turecka vôbec nevedeli po anglicky.

Ráno sme sa vybrali do školy, kde sme sa všetci pri spoločných aktivitách zoznámili. Tvorili a prezentovali sme plagáty na tému domov. Popoludní prácu v skupinách vystriedali športové hry. Po škole sme sa trajektom prepravili na polostrov, kde sa nachádza hlavné mesto Valletta. Vychutnali sme si prehliadku katedrály sv. Jána a pokochali sa krásou okolitých parkov. Okúsili sme piesok neďalekej pláže a poriadne sme sa pri mori vyšantili. Nechýbala ani prehliadka hradieb a múzeí mesta Città Vittoriosa. Navštívili sme aj starostu mesta Vittoriosa na Malte. Vývr-

cholením projektu bol Deň kultúr, kde sme sa prezentovali v slovenských krojoch, ktoré mali obrovský úspech a uvarili sme bryndzové halušky. Ako správni Slováci naučili sme všetkých aj klobúkový tanec. Boli sme pyšní na našu krajinu a kultúru.

Na záver sme spolu s maltskými i tureckými študentmi vysadili olivový strom do takzvanej „Hobby Garden“.

Bola to krásna bodka za pobytom na Malte. Nasledovalo smutné lúčenie s našimi novými priateľmi a odchod na letisko. Po veľmi chladnom lete sme o štvrtrej ráno zacítili vôňu nášho domova.

Na maltskú srdečnosť i pohostinnosť, na nové priateľstvá a zážitky budeme ešte dlho spomínať.

PRÍLEŽITOSŤ, KTORÚ SOM DOSTALA, TEDA POBYT NA MALTE S MOJIMI SPOLUŽIAKMI, HODNOTÍM VEĽMI POZITÍVNE. CELÝ VÝLET PREBEHOL HLADKO V POHODOVEJ ATMOSFÉRE A V DOBREJ NÁLADE. ZOZNÁMILA SOM S MALĽANMI I S MALTSKOU KULTÚROU A SPOZNALA TURKOV AJ NAPRIEK JAZYKOVEJ BARIÉRE. VŠETCI ŠTUDENTI AJ UČITELIA BOLI ÚŽASNÍ, OTVORENÍ A SPOLOČENSKÍ. UŽILI SME SI SPOLOČNÝCH AKTIVÍT, SKVELEJ PĽAVBY TRAJEKTOM, MORA AJ KULTÚRNYCH PAMIATOK. NAPRIEK TOMU, ŽE SOM NEBOLA SPOKOJNÁ S UBYTOVANÍM A MHD NA MALTE, URČITE BY SOM NA PODOBNÝ PROJEKT IŠLA ZNOVA.

Volanie divočiny

IMATRIKULÁCIA, DUCHOVNÁ OBNOVA, LYŽIARSKY VÝCVIK, STUŽKOVÁ... ZDROJE SPOMIENOK NA STREDOŠKOLSKÝ ŠTUDENTSKÝ ŽIVOT. PATRÍ TU EŠTE JEDINEČNÁ UDALOSŤ, NA KTORÚ SA JEDNI TEŠIA A DRUHÍ Z NEJ MAJÚ STRACH, OBAVY, NEISTOTU...

KOŽaZ – Kurz ochrany života a zdravia je populárnou i obávanou tradíciou našej školy. Možnosti prepravy do „cieľovej destinácie“ sú rôzne. U nás vyhralo vozidlo s dvomi kolesami. Problémom je, že určená trasa nie je diaľnica, za ktorú si zaplatíte diaľničnou značkou... je taká, aká je. Ubytovanie si tiež nepredstavujte ako štvorhviezdičkový all inclusive hotel s exkluzívnym výhľadom, s wellnessom a s maximálne komfortnou posteľou. Predstavujte si to ako jednu z príležitostí vytvoriť si album spomienok a spoznať sa s ľuďmi, s ktorými zdieľate dennodenne jednu triedu.

Po príchode k nášmu útulnému prístrešku uprostred divočiny začali

niektorí z nás rozmýšľať, ako „zmaturojú“ tu, uprostred „ničoho“. Áno, niektorí z nás priam maturovali pri skladaní stanu, založení a udržaní ohňa... Ešte šťastie, že ťažké chvíle boli doplnené relaxom a pestrým výberom aktivít. V niektorých oblastiach sme sa priam prekonávali. Číslo desať bolo to číslo, ktoré sme chceli vidieť na obrazovkách pri zhodení desiatich kolkov určeným zaobleným predmetom. Zdolať najvyšší vrch lezeckej steny bolo pre všetkých ohromnou výzvou. Okrem výhry to boli nezapomenuteľné chvíle, na ktoré budeme dlho spomínať. Naše posledné memoáre tohto

UŽ LEN PRI VYSLOVENÍ SLOVA KOŽAZ PREBEHOL NIEKTORÝM Z NÁS PRIAM MRÁZ PO CHRBTĚ. MUSELI SME SA SPOLU DOHODNÚŤ NA TOM, AKO POČAS TÝCHTO TROCH DNÍ BUDEME GAZDOVAŤ. VEDELI SME, ŽE BUDEME NÚTENÍ VYJSŤ Z NÁŠHO BEŽNÉHO KOMFORTU, A TO AJ TÍ, KTORÍ TAKÉTO DOBRODRUŽSTVO EŠTE NEZAŽILI.

výletu budú pravdepodobne o tom, ako sme zavýjali spolu s vlkami pri slovenských hitoch, zdieľali večerné príbehy a užívali si pokoj a ticho okolitej prírody. Zistili sme, že je v nás viac sily, výdrže a spolupatričnosti, ako sme si mysleli.

KOŽAZ je neodlučiteľnou časťou harmonogramu stredoškolského života, na ktorej sa (výnimočne v dnešných časoch) dokážete zúčastniť len prezenčne a nie online.

Neskúsený by povedal: „Nezáleží, na čom dôjdete, ale či dôjdete celý.“ Skúsený: „Kedy opäť pôjdeme?“ ...asi takto to vyzeralo u nás v triede. A čo vy, budúci tretiaci? ...určite sa už neviete dočkať!

Herecký talent

UŽ PRED DVANÁSTIMI ROKMI JEHO ZMYSEL PRE HUMOR A HERECKÉ VLOHY SPESTROVALI NEJEDEN ZÁBAVNÝ PROGRAM ŠKOLSKÝCH AKCIÍ NÁŠHO GYMNÁZIA. DNES JE ABSOLVENTOM KATEDRY HERECTVA FDU AU BB V AKADEMICKOM ROKU 2018/2019. NA DOSKÁCH SPIŠSKÉHO DIVADLA, V KTOROM AKO ČLEN SÚBORU PÔSOBÍ OD ROKU 2018, HO MÔŽEME VIDIEŤ AKO STANLEYHO V INSCENÁCII ZDRHNI PRED SVOJOU ŽENOU. OKREM SPIŠSKÉHO DIVADLA SPOLUPRACUJE AJ S DIVADLOM KONTRA V SPIŠSKEJ NOVEJ VSI A UŽ AKO ŠTUDENT HOSTŮVAL V DIVADLE JOZEFA GREGORA TAJOVSKÉHO VO ZVOLENE. ZA STVÁRNERIE POSTAVY STANLEYHO GARDNERA ZÍSKAL V SEZÓNE 2020/2021 PRÉMIU, KTORÚ MU UDELIL LITERÁRNY FOND, VÝBOR SEKcie PRE TVORIVÚ ČINNOSŤ V OBLASTI ROZHLASU, DIVADLA A ZÁBAVNÉHO UME-NIA. REČ JE O NAŠOM BÝVALOM ŠTUDENTOVI DÁVIDOVI SZÖKEM, KTORÉMU SME POLOŽILI NIEKOĽKO ZVEDAVÝCH OTÁZOK.

Kedy prišiel prvý impulz, ktorý ťa nasmeroval na hereckú dráhu?

Môj prvý impulz prišiel po našej stužkovej slávnosti. Viacero ľudí sa ma vtedy pýtalo, či by som nechcel ísť študovať herectvo. Dovtedy som nad tým vôbec nerozmýšľal. Musel som konať rýchlo, lebo o dva dni sa blížil posledný termín podania prihlášok. Stihol som to. Skúsil som a prijali ma na Akadémiu umení v Banskej Bystrici. Úspešne som doštudoval a teraz pokračujem na doktorandskom stupni. Je to nádherné povolanie.

To bol začiatok tvojej cesty. Skús mladším čitateľom, ktorí uvažujú o hereckej dráhe, priblížiť, ako vyzerá prijímací proces na vysokú školu.

Prijímacie konanie má tri kolá. V prvom kole sa uchádzač prezentuje vlastným výberom poézie, monológu, ľubovoľnou modernou alebo ľudovou piesňou (hudobný sprievod je povolený) a pohybovou etudou.

Na konci kola po dlhšej prestávke príde verdikt. Niektorí idú domov, niektorí ostávajú. Druhé kolo zahŕňa umenovedný test, hlasové, rečové, pohybové a herecké predispozície. Tu už má uchádzač vedieť predpísanú poéziu a monológ. Verdikt prichádza tak isto ako po prvom kole. Tí, ktorí ostali, sa rozdelia do dvojíc a pripravujú sa na dialógy. Tretie kolo pozostáva z predvádzania dialógov. Všetky texty, samozrejme, uchádzači dostanú dostatočne vopred. Je potrebné sa ich poctivo naučiť všetky. Nikdy nevíete, kedy postúpíte a učiť sa texty na

poslednú chvíľu neodporúčam. Komisia vás vo všetkých troch kolách môže zastaviť, zmeniť situáciu a okolnosti.

Ako prebiehalo samotné štúdium?

Štúdium bolo namáhavé. Kto si myslí, že herectvo je „pohoda“, lebo tam nie je matematika a chémia, je na veľkom omyle. Človek tu spozná sám seba, svoje emócie, svoje pohybové stereotypy, naučí sa vedome pracovať s telom, ovládať svoj hlas, svoje gestá a učí sa ich podľa potreby funkčne narúšať. Všetko smeruje k

tomu, aby ste dokázali dať nový život hereckej postave. Vziať ju z „papieru“ a dať jej reálnu podobu na javisku. Na škole sa stretnete aj s tancom, s javiskovým pohybom, s rytmikou, s dabingom a s rôznymi inými predmetmi, medzi ktoré patria aj teoretické predmety. Dejiny slovenského a svetového divadla, komparatívne dejiny umenia, teória

drámy... V každom prípade štúdium bolo plné zábavy, ale aj veľkej driny.

Čo je najdôležitejšie pre začínajúceho herca?

Pokora. Tá je podľa mňa zo všetkého najdôležitejšia.

Si pomerne nová divadelná tvár. Nebál si sa svojej prvej veľkej úlohy?

Báť som sa nebál, lebo už počas školy som stvárňoval mnoho postáv. Skôr to bol rešpekt na profesionálnej scéne. Ale keď objavíte to čaro, tak celé skúšanie inscenácie a „hľadanie“ danej postavy si užívate a tešíte sa z toho.

Tréma vie občas znížiť aj výkon. Ako sa ti darí bojovať s týmto neduhom?

Tréma vie byť nepríjemná, ale tú nemám. Ako som hovoril, je to skôr rešpekt pred danou inscenáciou. Ale aj tréma sa dá ľahko odstrániť, a to sústredím sa na dané konanie. Keď bol niekto na Hviezdoslavovom Kubíne, vie, o čom hovorím. Najprv je tam tréma, ale keď začnete hovoriť a koncentrujete sa na text, po chvíli opadne. Tak je to pri každej tréme. Samozrejme, človek musí byť pripravený. Keď v škole niekoho vyvolajú a nie je pripravený, bohužiaľ, nemá sa na čo sústrediť.

V ktorých hrách ťa môžu v súčasnej dobe diváci vidieť?

Momentálne ma môžu diváci vidieť na pôde Spišského divadla v bláznivej komédii Zdrhni pred svojou ženou v réžii Anny Šoltýsovej, v inscenácii Guľový blesk v réžii Svetozára Sprušanského, v inscenácii Je dôležité správne meno v réžii Lubomíra Vajdičku. Môžu ma vidieť aj na predstaveniach pre detského diváka, napríklad v Perinbabe, v Jankovi Hraškovi alebo v Palculienke, všetko v réžii Petra Palika.

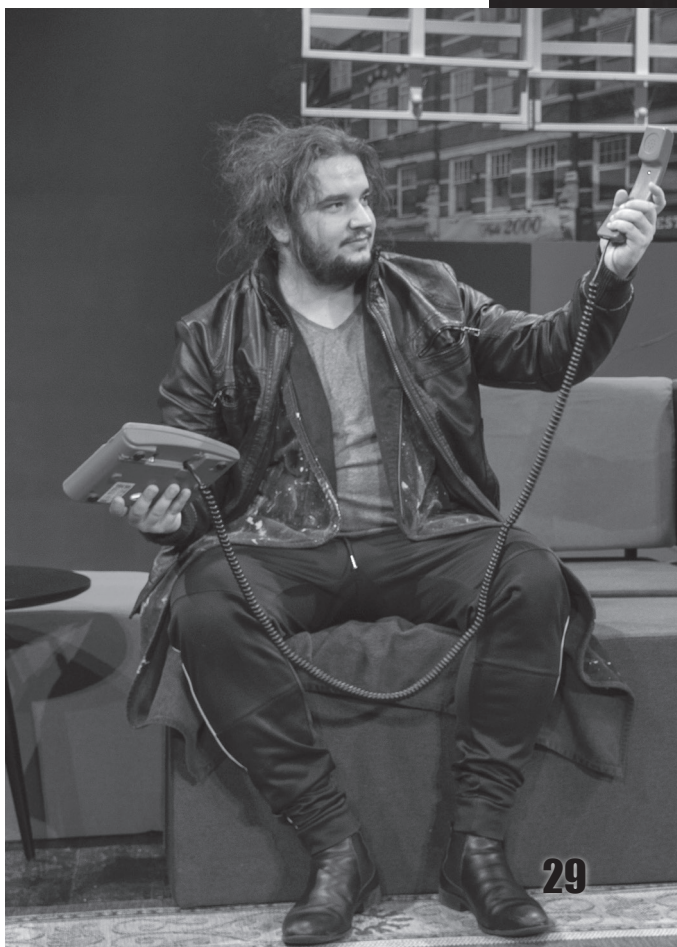

Považuješ sa skôr za herca komediálneho typu alebo svoju budúcnosť vidíš aj v stvárnení vážnejších a dramatických rolí?

Dobrá otázka. Ľudia, ktorí ma poznajú, vedia, že som veselá kopa a mám rád humor. No v každom prípade inklinujem k ťažším žánrom, ako je napríklad Sneh nad limbou, Zažen vlka. Nemám však problém so žiadnym žánrom. Každá postava je jedinečná a ponúka mnoho možností na realizáciu. Netreba zabúdať, že každá tragédia je komédia.

Ako vidíš svoju budúcnosť??

Momentálne svoje celé pôsobenie smerujem do Banskej Bystrice, keďže už teraz parti-

cupujem na výučbe. V nasledujúcom období ma čaká nové divadlo, a to Bábkové divadlo na Rázcestí v Banskej Bystrici. Končím doktorandské štúdium a plánujem naďalej učiť na škole. Zo Spišskej Novej Vsi sa to zvláda veľmi ťažko. Uvidíme, aké nové skúsenosti mi prinesie toto divadlo. Teším sa na spoluprácu. Plánujem sa usadiť práve v Banskej Bystrici. Vysnívané divadlo nemám. Hlavne nech je človek zdravý, spokojný a šťastný. Keď to bude aj o desať rokov či o dvadsať, tak bude dobre.

Čo robíš rád vo svojom voľnom čase?

Keď si môžem oddýchnuť, tak spím. A dlho. Veľmi dlho. Nestáva sa to často, keďže veľa cestujem. Rád si pozriem nejaký dobrý film, idem na prechádzku a rád varím.

V súčasnosti pracuješ aj bývaš na Spiši. Máš tam nejaké svoje obľúbené miesta?

Divadlo, samozrejme! Obľúbené miesta nemám, ale rád som sa prechádzal popri rieke Hornád. Mám rád zvuk tečúcej vody.

Si absolvent nášho gymnázia. Ako si spomínaš na svoje stredoškolské časy?

S úsmevom a s láskou. Ved' škola ma formovala, a to aj duchovne, a pripravila ma na vysokú školu. Rád spomínam sa spoločné výlety, prehliadky, lyžiarske zájazdy. A ako to bolo s učením? Učil som sa, ale pri-

dal som, až keď mi horelo pod nohami. Škola mi dala veľkú možnosť seberealizácie. Ponúkla širokú paletu záujmových krúžkov. Ďakujem za všetko.

Zúčastňoval si sa počas strednej školy aj recitačných a speváckych súťaží?

Raz som bol na Hviezdoslavovom Kubíne. Spevácke súťaže a prehliadky som absolvoval so školským zbo-

rom, ktorého som bol súčasťou niekedy ako hudobník, inokedy ako spevák.

Nelákalo ťa aj iné povolanie?

Lákalo. Chcel som ísť študovať cirkev-
né právo, mám totiž maturitu z nábožen-
stva. Rodičia ma zase videli ako pedagó-
ga. A čo čert nechcel, skončil som ako
herec a, dúfajme, aj ako budúci pedagóg.

Čo máš rád na sebe, na svojom životnom štýle?

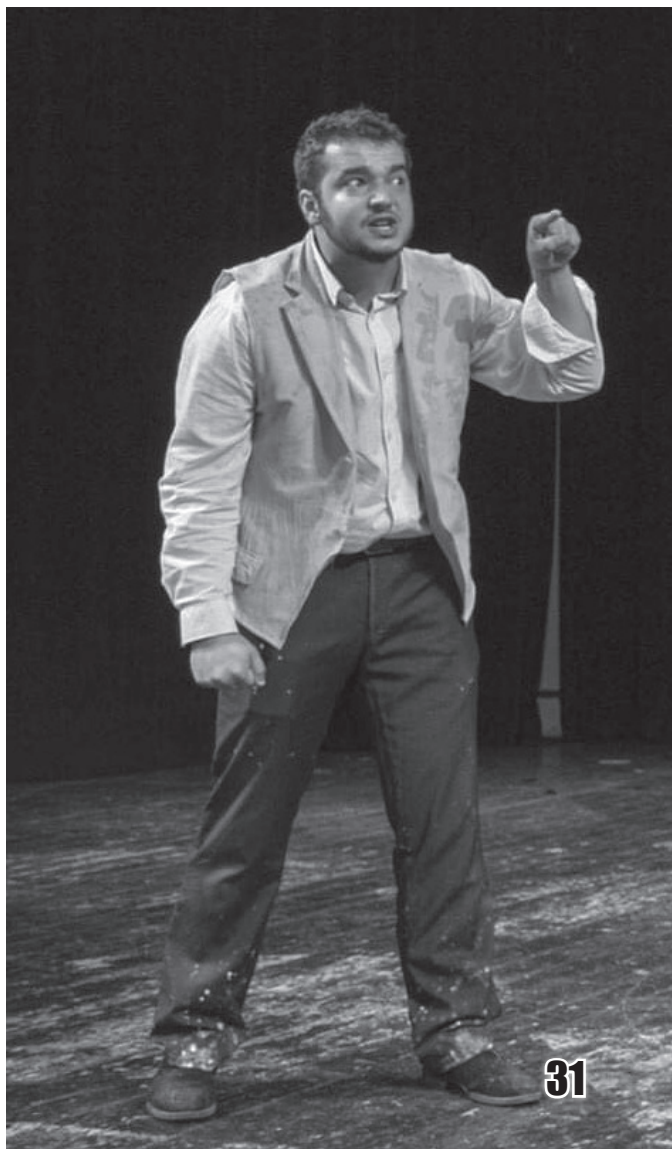
Asi humor. A možno to, že aj napriek povinnostiam, ktoré mám a ktoré si musím vedieť naplánovať, dokážem oddychovať.

Čo ti prinieslo obdobie pandémie?

Počas pandémie som veľa rozmýšľal o živote. Mnoho ľudí umieralo na zákernú chorobu. Obavy zo smrti blízkych boli asi najhoršie. Mnohí umierajú aj teraz v nezmyslenej vojne. Veru, nevieme dňa ani hodiny. Snažím sa viac si vážiť ľudí okolo seba. Snažím sa rozdávať úsmev a smiech. Svet potrebuje radosť a lásku. Musíme však začať od seba. Keď raz umriem, aby som vedel umrieť aj druhýkrát. Druhýkrát človek umiera, keď o ňom prestanú ľudia hovoriť. Žime tak, aby sa o nás hovorilo dlho.

Ďakujem za rozhovor a prajem veľa skvelých hereckých príležitostí.

Magdaléna Nagyová
foto: Dávid Szöke

Nedocenené poklady

Naše kozmetičky podlahových krytín

TRPEZLIVO DEŇ ČO DEŇ VYNESÚ DESIATKY SMETNÝCH KOŠOV, ZOHNÚ SA PO NEJEDEN NEDBALO ODHODENÝ PAPIERIK ČI OBAL OD SLADKOSTÍ, POUMÝVAJÚ STOVKY METROV ŠTVORCOVÝCH ŠKOLSKÉHO LINOLEA... O KOM HOVORÍME? PREDSA O NAŠICH ZLATÝCH TETÁCH UPRAŤOVAČKÁCH, KTORÉ SA STARAJÚ O ČISTOTU V TRIEDACH. SÚ TO SKVELÉ OSÔBKY, KTORÉ SA NÁM VŽDY MILO

PRIHOVORIA A NERAZ NÁS AJ POVZBUDIA. ICH TVÁRE PRI VSTUPE DO VESTIBULU ŠKOLY VIDÍME VŽDY AKO PRVÉ. KAŽDÝ DEŇ NÁS VÍTAJÚ S ÚSMEVOM NA PERÁCH. OBČAS OKOLO NICH PRECHÁDZAME BEZ POVŠIMNUTIA ALEBO POĎAKOVANIA ZA ICH ŤAŽKÚ PRÁCU. SÚ NEDOCENENÝM SRDCOM NAŠEJ ŠKOLY. NAŠE SKVELÉ ŽIENKY, KTORÝM SME POLOŽILI NIEKOĽKO OTÁZOK.

Ako dlho vykonávate prácu upratovačky?

Pani Betka: Na tejto škole upratujem už dvadsiaty rok, najdlhšie zo všetkých mojich súčasných kolegýň. Dá sa povedať, že som tu už ako inventár. A vzhľadom na môj vek onedlho skončím v archíve.

Kde ste pracovali pred nástupom na našu školu?

Pani Monika: Pracovala som v Ústave výpočtovej techniky Technickej univerzity Košice ako operátorka. Bola to pre mňa skvelá skúsenosť, získala som mnohé zručnosti v práci s počítačom. Po materskej dovolenke a po reorganizácii miest na univerzite však pozíciu operátorky zrušili, a tak som bola nútená hľadať si inú prácu.

Prináša vám táto práca radosť?

Pani Dáša: Áno, práca ma teší hlavne kvôli deťom, ktoré ma vždy naplňujú energiou a radosťou. Mám aj skvelé

kolegyne, s ktorými si vždy máme čo povedať a vieme jedna druhej pomôcť.

DEJINY ROBIA POKORNÍ PRACOVNÍCI, KTORÍ SVOJU CHRBTICU A SVOJ ÚSMEV DÁVAJÚ K DIS-
POZÍCII BOHU A BLÍŽNEMU. A KEĎ AJ ZDVIHNÚ HLAVU, NEROBIA TO PRETO, ABY DOSTALI
ZLATÚ KORUNU ALEBO BOD K DOBRU, ALE PRETO, ABY SI UTRELI POT Z TVÁRE.

ALESSANDRO PRONZATO

Ako si udrživate dobrú náladu?

Pani Betka: Dobrá nálada prichádza sama, ak ste medzi ľuďmi, s ktorými si rozumiete, ktorí vás dokážu svojou dávkou humoru každý deň rozosmiať, rozveseliť. A ak robíte svoju prácu s láskou, tak má aj tá najúnavnejšia činnosť svoj zmysel a tešíte sa, že ste mohli poslúžiť iným.

Ako vnímate súčasných študentov? Zmenili sa od vašich študentských čias?

Pani Monika: Myslím si, že sa dosť zmenili. Sú iní, ale nedá sa všeobecne povedať, že sa zmenili len k horšiemu alebo len k lepšiemu. Stále sú triedy, ktoré si viem mimoriadne obľúbiť, tak ako napríklad tohtoročných maturantov,

a po ich odchode je mi veľmi smutno.

Čo by ste zmenili na dnešných študentoch?

Pani Dáša: Zmenila by som len to, aby boli komunikatívnejší a aby sa rozho-
vor s nimi neobmedzoval iba na krátky pozdrav dobrý deň a dovidenia. Prialo by som si, aby študenti s nami viac rozprávali a venovali viac pozornosti nám i ostatným ľuďom okolo seba.

Čomu sa venujete vo svojom voľ- nom čase?

Pani Betka: Voľný čas najradšej trávim so svojimi vnúčatami, no veľmi rada aj čítam, upratujem a venujem sa rybníčeniu.

Magdaléna Nagyová
foto: archív GKM

KONEČNE V ŠKOLE

PAMÄTÁTE SI, AKO SME MUSELI OPÄŤ ZASADNÚŤ DO ŠKOLSKÝCH LAVÍC PO DIŠTANČNOM VZDELÁVANÍ? UŽ DLHŠIU DOBU CHODÍME DO ŠKOLY TAK AKO PRED „COVIDOM“. VRÁTILI SME SA NASPÄŤ DO NORMÁLNYCH KOLEJÍ A NA UČENIE SA Z DOMU NÁM UŽ OSTALI LEN SPOMIENKY. DÚFAM, ŽE VÁS VTEDY PRÍCHOD DO ŠKOLY NEPOLOŽIL AKO HRDINKU V NASLEDUJÚCOM FIKTÍVNOM PRÍBEHU.

Znudená po celom dni sedím na gauči. Online vyučovanie vie človeka poriadne vyčerpať. Hlavne, ak sa vám zasekne zvuk, alebo ak vás vypojí z hodiny práve vtedy, keď sa vás učiteľ niečo spýta. Zapínam „telku“, aj keď moje oči by radšej prijali oddych v inej podobe. Veď celý deň hľadeli do monitora.

V televízii sa začínajú správy. Schválne ich ostanem pozerat', aby som zistila, či „koronavírus“ je ešte stále téma číslo jeden. „Žiaci druhého stupňa základných škôl a študenti stredných škôl sa od pondelka vrátia do školy,“ oznamuje hlásateľ. Bolo načas, pomyslela som si. Sedenia pred počítačovou obrazovkou som mala dosť. Dokonca mi počas dištančného vzdelávania začala moja izba pripadať ešte menšia než v skutočnosti je. Nič to však nemení na tom, že od pondelka bude opäť „detskou“, ktorá je len na oddych a, samozrejme, občas aj na prípravu do školy. Správou mám o dobrú náladu na víkend postarané.

V nedeľu večer sa ma zmocní podobný pocit ako pred začiatkom školského roka. Nemôžem oka zažmúriť,

taká som plná očakávaní. Ráno sa zobúdzam skôr, ako zazvoní prvý budík. Mala som ich pre istotu nastavených desať, veď posledných šesť mesiacov som vstávala päť minút pred ôsmou.

Myslela som si, že si pripravím výdatné raňajky, ale pri pohľade do chladničky ma chuť na ne akosi prešla. Viete, keď som v strese, tak mi nechutí. A ja som v strese, lebo po desiatkach týždňoch mám opäť zasadnúť do školskej lavice. Ja hádam nie som normálna. Dávam si aspoň niečo malé pod zub, aby sa mi v žalúdku nevytvorili vredy, ako nás na hodine biológie upozorňovala pani učiteľka.

Do školy som našťastie trafila, len kopec, na ktorom stojí naše gymnázium, mi dal poriadne zabrať. Čo už, vyšla som z cviku. „Dobré ráno!“ odzdraví mi usmievavá pani upratovačka a namieri mi do čela digitálny teplomer. Ranným filtrom na vrátnici som úspešne prešla.

V diaľke na chodbe som zbadala chrbtom ku mne otočenú spolužiačku. Teda, aspoň si myslím, že je to ona. „Hej, Klára, počkaj!“ volám bežiac za ňou.

Dotknem sa jej pleca a otočí sa zhrozená baba z nižšieho ročníka. Cítim sa trápne. Zmôžem sa len na prepáč a rýchlym krokom cupitám k našej triede.

V triede je rušno. Všetci sa vítame a objímame. Napĺňa ma radosť, že sme opäť spolu. Niektorých nespoznávam. Chalani mi prídu o hlavu vyšší a o niečo dospeljší. Dievčatá majú na sebe najnovšie módné trendy. Aj zvonenie sa mi zdá akési cudzie. Do triedy vchádza matikárka. Krátkou previerkou prevetrá naše mozgové závitky.

Ani som sa nenazdala a je piata hodina. Máme dejepis a preberáme, ako to už býva, niečo z minulosti. Mne sa akosi začína krútiť hlava. Cez okno na mňa páli slnko. Mám pocit, že pod respirátorom mi dochádza kyslík. Prezentácia sa začína meniť na čiernu machuľu. Bác! Zošuchla som sa zo stoličky a vystrela som sa vedľa lavice. Čo sa dialo potom, vedia iba moji spolužiaci. Ja si pamätám len toľko, že bol pondelok a my sme boli konečne v škole.

Nie je Kráľ ako Kráľ

NA SVETE JE MNOHO ĽUDÍ, ALE MIEN ČI PRIEZVISK LEN ISTÝ POČET. PRETO SA STÁVA, ŽE SA VO SVOJOM ŽIVOTE STRETNEME S NIE JEDNÝM MENOVCOM.

Na hodinách slovenského jazyka a literatúry sme sa presvedčili, že je to tak. Náš spolužiak Dávid Kráľ zdieľa priezvisko so slovenským jazykovedcom Ábelom Kráľom. Vďaka tomu sme si ľahko zapamätali, kto je autorom Pravidiel slovenskej výslovnosti. Dávid má aj ďalšieho slávneho menovca. Je ním jeden z kráľov slovenskej poézie Janko Kráľ.

Dúfam, že sa Dávid nenahnevá, keď si ho zoberiem na mušku. Na um mi prišiel zaujímavý nápad. Porovnať Dávida s jeho menovcami. Ábela nechám na inokedy. Začnem Jankom Kráľom, lebo už po chvíľke zamyslenia som me-

dzi ním a Dávidom natrafila na pozoruhodné paralely, ale aj na isté protiklady.

Vzhľad nebudem porovnávať, pretože Janko Kráľ sa počas života nechcel dať namaľovať ani odfotiť, a tak sa nezachovalo žiadne jeho dôveryhodné vyobrazenie. Existuje však istá fotografia, ktorá sa nachádza v Múzeu Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši. Mnohí sa domnievajú, že by na nej mohol byť on so svojou manželkou, ale sú tu aj isté pochybnosti, preto sa tomu nebudem ďalej venovať.

Z Janka Kráľa by bol poriadny matuzalem, lebo v tomto roku by oslávil svoje dvojsté narodeniny. Dávid oslávi skoro tak isto, len o jednu nulu menej. Bude mať dvadsať.

Dvadsaťročný Janko už študoval na evanjelickom lýceu v Bratislave. Neostal

tam dlho. Začiatkom roku 1844 aj on odchádza zo školy na protest proti odvolaniu Ľudovíta Štúra z lýcea. Ako reakciu na túto udalosť napísal známu báseň Duma bratislavská. Okrem nej sa nám zachovala aj balada Zakliata panna vo Váhu a divný Janko, v ktorej básnik opísal svoje detstvo. Aj Dávid je umelec a čo ostane po ňom, uvidíme až o desiatky rokov.

Ktovie, či nemajú nejakých spoločných predkov. Hm, to asi nie, veď Dávid je pokojný chlapec, flegmatik a Janko Kráľ bol búrlivák, podivín, revolucionár. Tieto charakteristiky sa s ním spájali celý život, a tak nás učia aj na vyučovacích hodinách. Janko sa už v spomínanej balade sám označil za divného. Za jeho revolucionárstvo ho dokonca uväznili, pretože počas revolúcie v roku 1848 nielen veršami, ale aj so zbra-

ňou v ruke burcoval ľud do povstania proti feudálom. Mohli by sme pripustiť, že aj Dávid rebeluje, ale o tom radšej pomlčím.

Ked' to celé zhrniem, vyplynie mi z toho, že nie je Kráľ ako Kráľ. Každý je originál, aj keď sa niekedy stane, že sa objaví človek s rovnakým menom. Dávid Kráľ, flegmatický maturant, ktorý má celý život pred sebou. Oproti nemu Janko Kráľ, muž so zvláštnou povahou, výnimočný básnik štúrovskej generácie a jeden zo slovenských romantikov, ktorý sa najviac priblížil parametrom svetových klasikov svojím dielom i svojou biografiou. Niet divu, že sa na 150. výročie svojho narodenia dostal do svetových kultúrnych výročí UNESCO k takým veľikánom európskej romantickej literatúry, ako je Puškin, Mickiewicz či Byron.

Ked' sa štát zbavuje vlastných ľudí

PÍŠAL SA 25. MAREC 1942. BOLA STREDA DVADSAŤ HODÍN DVADSAŤ MINÚT. Z PO-PRADSKÉJ STANICE VYPRAVILI PRVÝ TRANSPORT Z ÚZEMIA SLOVENSKA. DOBYTČIE VAGÓNY BOLI NAPLNENÉ MLADÝMI SLOVENSÝMI ŽIDOVKAMI. MYSLELI SI, ŽE IDÚ

ZA PRÁCOU. VLAK NAJSKÔR SMEROVAL DO ŽILINY A DO ČADCE. AŽ NA DRUHÝ DEŇ OKOLO ŠTVRTEJ HODINY RÁNO PREKROČIL PRI SKALITOM POESKÚ HRANICU. POPOLUDNÍ DORAZIL DO KONCENTRAČNÉHO TÁBORA AUSCHWITZ-BIRKENAU.

Cena života

Na začiatku roku 1942 vzniesla nemecká vláda požiadavku na zásadné navýšenie počtu robotníkov o 20 000. Požiadavka bola založená na medzištátnych dohodách medzi Nemeckom a Slovenskom. Po naliehaní nemeckej vlády slovenský veľvyslanec navrhol, aby nemecká vláda na práce prijala slovenských židov. Po súhlase nemeckej vlády 20. februára 1942 schválila vystaňovanie aj slovenská vláda. Nemecká strana pôvodne požadovala aj zaplatenie doplatku 500 ríšskych mariek na ubytovanie, stravu a ošatenie, nakoľko nešlo o osoby zvyknuté manuálne pracovať. Po vyjednávaní s Nemcami zaplatila slovenská vláda príspevok vo výške 8,6 mil. mariek. Zákon o vystaňovaní židov bol schválený 24. marca 1942. Prvý transport odišiel už ďalší deň, a to na základe nariadenia predsedu vlády Tuku, bez predchádzajúceho upozornenia parlamentu, prezidenta a členov vlády.

Prvá vlna transportov opustila Slovensko v dňoch 25. marca až 20. októbra 1942. Spolu bolo za ten čas odoslaných 57 628 občanov. Slovenský štát platil za každú osobu „osídľovací“ poplatok 500 ríšskych mariek.

Prečo práve ženy?

Ak sa chcete zbaviť rasy ľudí, útočíte na ženy. Ženy sú vychovávateľkami rasy, genocída sa vždy zameriava na mladé ženy. Prvé štyri transporty zo Slovenska boli výlučne ženské. Predtým boli v tábore len vojnoví zajatci a politickí väzni.

Prví väzni a budovanie tábora

V tej dobe nebol tunajší koncentračný tábor ešte vybudovaný, centrom nacistickej vyhladzovacej mašinérie sa stal až neskôr. Dievčatá z prvého transportu sa stali prvou pracovnou silou, ktorá ho stavala. Holými rukami čistili pôdu, stavali baraky, nosili materiál a pracovali na poli. Netrvalo dlho a veľa z nich začalo umierať v dôsledku epidémií, podvýživy, nehôd alebo samovraždou.

Napriek tomu mali výhodu proti Židom, ktorí dorazili do Osvienčimu neskôr, pretože z nich už mnohí išli priamo do plynových komôr. Dievčatá z prvého transportu, ktoré dokázali prekonať počiatkový šok, sa však rýchlo naučili, ako udržať seba i svojich blízkych nažive. Naučili sa ako nevykazovať žiadne známky choroby alebo slabosti.

Keď prišla záplava židovských väz-

ňov, tie, čo prežili v prvom transporte, boli „povýšené“ na „jednoduchšie“ práce, akými boli premiestňovanie mŕtvol z plynových komôr do krematórií, triedenie hromady oblečenia, šperkov a batožín. Niektoré dokonca získali prácu v táborovej kancelárii. Tieto práce prichádzali s dodatočnými dávkami, ktoré im umožnili prežiť vojnu v teple a pod strechou.

Druhá vlna transportov začala za nemeckej okupácie, prvý vlak odišiel 30. septembra 1944 zo Serede. Ďalších odhadom 13 500 židov bolo zo Slovenska deportovaných do konca vojny. V koncentračných táboroch zomrelo spolu vyše 70 000 židovských občanov Slovenska.

20 preživších

Väčšina z nich zomrela v prvom roku na hlad, choroby, bitie, lekárske experimenty a samovraždu. Ženy, ktorým sa podarilo prežiť celé trvanie koncentračného tábora, sa na konci vojny ocitli v pochode smrti z Osvienčimu, pričom práve tu našlo mnoho dievčat svoju smrť. Aj napriek všetkému ich prežilo zhruba dvadsať. Dvadsať žien, ktoré mali takmer nulovú šancu prežiť, prežilo. Vyhrali nad režimom, nepriazňou osudu a nenávisťou.

Len desaťročia nás delia od obdobia, keď ľudia vyvážali za hranice a zabíjali z dôvodu, že sa narodili ako minorita. Všetko to začalo slovami a končilo fyzickou likvidáciou. Ak nechceme, aby sa tragická história zopakovala, postačí nešíriť nenávisť a nepodceňovať váhu slov.

VEČER SA USMIEVAL A VYCHUTNÁVAL SI HUDOBNÉ PREDSTAVENIE. ĎALŠÍ DEŇ DOPOLUDNIA SA ZDESENÝ POZERAL SMRTI DO OČÍ A ŠOKOVAL HO VÝBUCH GRANÁTU. OD ATENTÁTU NA REINHARDA HEYDRICHA UPLYNULO PRESNE 80 ROKOV. BOL TO JEDEN Z NAJVÄČŠÍCH ODBOJOVÝCH ČINOV II. SVETOVEJ VOJNY. ROZKAZ NA LIKVIDÁCIU TRETIEHO MUŽA RÍŠE VYKONALI DVAJA VOJACI – SLOVÁK A ČECH.

Kto bol Heydrich?

Reinhard Heydrich bol presvedčeným nacistom a pre Adolfa Hitlera prototypom árijského muža, ktorý sa vyznačoval krutosťou a bezohľadnosťou. Bol strojom holokaustu a predsedom konferencie vo Wannsee pri Berlíne, počas ktorej predstavitelia nacistického režimu dospeli v januári 1942 ku konečnému riešeniu židovskej otázky – systematickému plánu vyvražďovania miliónov európskych Židov. V prvých rokoch druhej svetovej vojny organizoval masové popravy na územiach okupovaných Nemcami a stal sa známym ako „Hangman“.

Plánovanie

Večer 28. decembra 1941 o 22.00 hod. Gabčík, Kubiš a ďalší siedmi vojaci z československej exilovej armády v Spojenom kráľovstve, opustili lietadlo na padákoch v troch oddelených oblastiach. Dvojica Anthropoid (grécky „mat' ľudskú podobu“) pristála neďaleko Nehvizd východne od Prahy. Pôvodne malo lietadlo pristáť pri Plzni, ale navigačná chyba spôsobila, že každá skupina zoskočila a pristála inde, ako bolo plánované. Nešťastie ich neobchádzalo, keďže si Gabčík ešte pri pristáti poranil členok. Gabčík a Kubiš sa po pristáti presunuli do Plzne, aby

kontaktovali svojich spojencov, a odtiaľ do Prahy, kde sa plánoval útok. Dvojica v Prahe kontaktovala niekoľko rodín a československých odbojových organizácií, ktoré im pomáhali pri prípravách atentátu aj za cenu vlastných životov.

„Kolízia“

Je streda 27. mája niekoľko minút po pol jedenástej dopoludnia. Šofér Johannes Klein sa s mercedesom 320 Cabriolet-B blíži k zákrute z pražskej Kirchmayerovej triedy do ulice v Holešovičkách. Josef Valčík už zrkadlom signalizuje Gabčíkovi Heydrichov príchod. Keď sa Mercedes Benz s otvorenou strechou zjaví v zákrute, československý vojak Jozef Gabčík odhadzuje kabát, pod ktorým ukrýval britský samopal StenMk II. Zo zbrane predtým odinštaloval ramennú opierku, aby sa mu pod kabát vôbec vošla. Skúša strieľať, no samopal zlyháva. Vozidlo míňa Gabčíka a zastupujúci ríšsky protektor Reinhard Heydrich si uvedomí, že práve čelí pokusu o atentát. Vo chvíli, ako auto zastavilo, Kubiš doň pohotovo hodí vlastnoručne

upravený protitankový granát. Bomba narázi do karosérie a exploduje pod pravým zadným kolesom. Keďže výbušnina nepadla do interiéru kabrioletu, ríšskeho protektora ihneď nezabije. Zasiahnu ho však črepiny, ktoré predtým prejdú výplňou sedadiel a nacistickému tyranovi spôsobia infekciu, na ktorú o niekoľko dní zomrie. Črepiny nezasiahli len protektora, ale aj samotného Kubiša. Heydrich spolu so svojim šoférom Kleinom po výbuchu vyskočia z automobilu, snažia sa dolapiť Kubiša s Gabčíkom, ale tým sa podarí utiecť.

Heydrichova smrť

Heydrich kvôli zraneniam nemohol ďalej prenasledovať výsadbárov, a tak sa vrátil späť k autu. Pomohla mu žena, ktorá pre neho začala zháňať odvoz do neďalekej nemocnice na Bulovce. Podrobné vyšetrenia ukázali, že Heydrich mal zlomené rebro, pretrhnutú bránicu, poškodenú slezinu a jediné čo ho mohlo zachrániť, bola okamžitá operácia. Tá prebehla bez komplikácií, ale po týždni aj tak upadol do kómy a 4. júna o 4.30 hod. zomiera na otravu krvi.

Pátranie

Atentát spustil najväčší hon na ľudí v histórii Tretej ríše. Gestapo vedelo, že hľadajú parašutistov kvôli nepoužitej bombe s britskými časťami a britskému samopalu nájdenom na mieste činu. Nacisti vypísali za zatknutie Čechov odmenu milión mariek. Bolo vyhlásené stanné právo a každý starší ako 15 rokov sa musel do 30. mája prihlásiť na políciu, inak by bol zastrelený. Dôkazy zanechané na mieste činu boli vystavené vo výklade predajne obuvi Baťa na Václavskom námestí. Asi 21 000 Nemcov prehládalo viac ako 36 000 domov.

Ničivá odpoveď nacistov

Útok mal tragické následky a vyžiadal si viac ako 15-tisíc obetí. Počas vyšetrovania boli obvinení ľudia z obcí Lidice a Ležáky a hoci dôkazy voči nim neboli relevantné, väčšina obyvateľov bola nacistami vyvrazená.

Medzinárodným dôsledkom útoku na Heydricha bolo uznanie Mníchovskej dohody zo strany Veľkej Británie a Francúzska, čím bolo zabezpečené znovuoobnovenie Československa v jeho pôvodných hraniciach.

Zrada

Po masakri sa v Lidiciach nenašli žiadne stopy po zodpovedných za Heydrichovu smrť. Armáde a ľudu Československa dali termín na zadržanie atentátnikov do 18. júna 1942. Ak ich dovtedy nechytia, Nemci hrozili, že prelejú oveľa viac krvi. Verili, že táto hrozba bude stačiť na to, aby prinútili potenciálneho informátora zapredať vinníkov.

Nakoniec gestapo k atentátnikom dovedol ďalší výsadbár, člen sabotážnej

skupiny Out Distance Karel Čurda, ktorý 16. júna prišiel do pražského Petschkovho paláca, kde bolo hlavné sídlo gestapa. Zamieril tam zrejme zo strachu, pretože tomu, kto atentátnikov udá, bola sľúbená nielen vysoká odmena, ale aj amnestia. Hoci Čurda nevedel presne, kde sa Kubiš s Gabčíkom skrývajú, vypočúvajúcim stačilo, že im prezradil všetky kontakty. Gestapo začalo okamžite zatýkať spolupracovníkov parašutistov, ktorých sieť sa mu na základe Čurdivých informácií podarilo rýchlo odhaliť.

Kostol sv. Cyrila a Metoda

Siedmi výsadbári (Josef Bublík, Jozef Gabčík, Jan Hrubý, Jan Kubiš, Adolf Opálka, Jaroslav Švarc, Josef Valčík) sa dohodli s Vojtechom Paurom, ktorý pracoval v pohrebnej službe, že po nich 18. júna príde a odvezie ich z Prahy. Keďže medzitým už Čurda informoval Gestapo, ráno o 4.15 hod. začali nacisti prehľadávať chrám. Do razie bolo zapojených niekoľko stoviek členov strážneho práporu SS Prag, Waffen-SS (Ersatz-Bataillon SS Deutschland) a Gestapa. Celé okolie bolo uzavreté.

Na chór kostola odišiel veliteľ parašu-

tistov Adolf Opálka spolu s Janom Kubišom a Josefom Bublíkom. Boj trval viac ako dve hodiny. Odpor mužov zlomili po tom, čo im došlo strelivo. Nemci sa ich snažili dostať pomocou ručných granátov. Opálka a Bublík, hoci zranení výbuchmi granátov, ešte stačili ukončiť svoje životy výstrelmi do spánku.

Ostatní štyria parašutisti, Jozef Gabčík, Jaroslav Švarc, Jan Hrubý a Josef Valčík, sledovali boj svojich kolegov v krypte kostola. Rovnako bojovali, kým im nedošlo strelivo a potom si zvolili smrť vlastnou rukou.

ÚTOK NA HEYDRICHA BOL JEDNOU Z NAJVÝZNAMNEJŠÍCH DIVERZNÝCH AKCIÍ NA LIKVIDÁCIU PREDSTAVITEĽA NACISTICKÉHO REŽIMU V PRIEBEHU CELEJ 2. SVETOVEJ VOJNY. ÚTOK MAL VŠAK TRAGICKÉ NÁSLEDKY A VYŽIADAL SI VIAC AKO 15-TISÍC OBEŤÍ.

Bettyna Pogányová
foto: internet

„Diet' a moje, začala sa vojna!“

„PROSÍM, ZVOĽTE SI CESTU MIERU. KRÁTKODOBO MÔŽU BYŤ VÍTAZI A PORAZENÍ VO VOJNE, KTORÁ NÁS VŠETKÝCH DEŠÍ. ALE TO NIKDY NEMÔŽE OSPRAVEDLNÍŤ A NIKDY NEOSPRAVEDLNÍ TO UTRPENIE, BOLEŠŤ A STRATY ŽIVOTOV, KTORÉ SPÔSOBIA VAŠE ZBRANE,“ POVEDALA MATKA TEREZA A VŠETCI SA URČITE ZHODNEME, ŽE MALA PRAVDU.

Patrím ku generácii, ktorá, našťastie, hrôzy vojny nezažila. Donedávna som ju poznala iba z rozprávania mojich starých rodičov, z učebníc dejepisu a z filmov. A zrazu, ako v zlom sne, zúri vojna neďaleko našich hraníc s Ukrajinou. Vojna je vždy zdrojom ľudského utrpenia, rozdelených rodín, zničených životov a aktu-

álne aj takmer štyroch miliónov ľudí na úteku. Na našom gymnáziu študujú aj ukrajinskí študenti. Dvaja z nich Tonya a Stano sú v druhom ročníku a prišli k nám ešte pred začiatkom vojny. Nedávno som zašla za nimi a opýtala sa ich, ako vnímajú terajšiu situáciu v svojej rodnej vlasti.

Vo štvrtok 24. februára 2022 sme sa stali svedkami začínajúcej ruskej invázie na Ukrajinu. Ako a kedy ste sa prvýkrát dozvedeli o tom, čo sa deje vo vašej krajine?

Tonya: V Košickom kraji boli práve jar-né prázdniny a ja som bola doma. Spala som. Zobudil ma otec a povedal mi, čo sa deje. Zapli sme televíziu a všetci rozprá-

vali len o situácii na Ukrajine.

Stano: Bol 24. február štyri hodiny ráno, zobudila ma mama. Prišla do mojej izby a hovorí: „Stano, začala sa vojna!“ Bola veľmi vystrašená.

Rozprávalo sa o vojne na Ukrajine?

Tonya: Jasné. Veľa ľudí rozprávalo o tom, že sa začala vojna. Nevedeli, čo majú robiť, kam majú ísť, boli zúfalí, vystrašení...

Očakávali ste, že k takémuto konfliktu dôjde?

Tonya: Musím priznať, že som to očakávala, ale stále som dúfala, že všetko bude v poriadku.

Stano: Do poslednej chvíle som neveril, že to dôjde až tak ďaleko. Neveril som, že tento nezmyselný konflikt nadobudne také rozsiahle a tragické rozmery.

Nothing
Will Tear
Us
Apart

Ako sa vyvíjala situácia na Ukrajine v deň invázie ruským vojskom?

Stano: Prvý deň ľudia nevedeli, čo majú robiť. Snažili sa nakúpiť čo najviac potravín. Na čerpacích stanicích boli dlhé kolóny.

Tonya: Ľudia sa snažili kúpiť všetky veci, ktoré potrebujú. Panikáрили.

Po jarných prázdninách ste sa vrátili do školy na Slovensko. Ste v kontakte s vašimi blízkymi na Ukrajine?

Stano: Sme v kontakte, spájame sa každý deň cez mobil.

Tonya: Snažíme sa s nimi rozprávať čo najviac.

V ktorej časti Ukrajiny sa nachádzajú vaši blízki?

Stano: Mama so sestrou žijú v dedine blízko pri hranici so Slovenskom.

Tonya: Môj otec a sestra sú doma v dedine na Ukrajine.

Ukrajina a Slovensko sú susedné štáty, aký rozdiel vidíte medzi nimi?

Tonya: Na Slovensku je ticho. Ak nepočítame momentálnu situáciu, sú to kultúrne i študijné rozdiely, aj ľudia sú iní. Je toho viac.

Stano: Na rozdiel od ukrajinských škôl je tu vyššia kvalita vzdelania, tried, učiteľov.

Vieme o vás, že pomáhate ako dobrovoľníci ľuďom, ktorí prichádzajú z Ukrajiny na Slovensko. Aká je náplň vašej práce?

Tonya: Prekladám, tlmočím ľuďom, ktorí sem prichádzajú a nerozprávajú po slovensky. Občas mi pomáhajú aj moji slovenskí spolužiaci.

Stano: Moja rodina pečie rôzne pečivá, koláče a moja sestra píše motivačné odkazy, ktoré sa posielajú našim vojakom na Ukrajinu.

S akými emóciami prichádzajú ľudia z hraníc?

Tonya: Veľa ľudí, veľa emócií. Strach, panika, radosť, plač, je to rôzne. Keď som bola na stanici v Košiciach, tak mi ľudia hovorili, akí sme super, že pomáhame. Bolo pre nich príjemné vidieť Ukrajincov, ktorí pomáhajú na Slovensku.

Ako vnímate momentálnu situáciu u vás doma?

Tonya: Negatívne. Nikomu neprajem zažiť podobnú situáciu. Je nepríjemné počuť o tom, čo sa deje doma.

Stano: To, čo sa deje je morálna katastrofa. Veľmi sa bojím o ľudí, ktorí ostali na Ukrajine, v bombardovaných mestách.

Dokedy podľa vás potrvá tento konflikt?

Stano: Dúfam, že sa skončí čoskoro. Všetci v to dúfame.

ODKAZ UKRAJINCOM:

„MILÍ UKRAJINCI, CHCEME VÁM ZAŽELAŤ SILU, PEVNÉ ZDRAVIE A TRPEZLIVOSŤ. SPOLU TO ZVLÁDNEME, LEBO SPOLU SME SILA. HOCI TERAZ NIE SME NA UKRAJINE, PODPORUJEME VÁS A PODPORUJE VÁS CELÉ SLOVENSKO.“

SLÁVA UKRAJINE!

„Zdieľaj, kým nezmažú!“

ZDYELAJ,
Kim NEsmazu

„VAKCÍNY SPÔSOBUJÚ AUTIZMUS! VLÁDA STÁLE LEN KLAME! NEBUĎTE AKO OVCE, PREBERTE SA!“ PRAVDEPODOBNE SA UŽ KAŽDÝ Z NÁS STRETOL ASPOŇ S JEDNÝM Z TÝCHTO TVRDENÍ, KTORÉ SÚ SI V NIEČOM PODOBNÉ. VŠETKY SÚ NEPRAVDIVÉ A VŠETKY MAJÚ V SEBE SCHOVANÉ ČOSI „TAJOMNÉ“. A TO ČOSI JE PRÁVE JEDEN Z DÔVODOV, PREČO SA TIETO TVRDENIA ŠÍRIA ĎALEJ.

Existujú dva typy ľudí: tí, ktorých neovplyvnia a tí, ktorých ovplyvnia nepravdivé informácie, respektíve dezinformácie. Mnoho racionálne uvažujúcich ľudí vie, že tieto poplašné správy nie sú pravdivé. No tí, ktorí uveria hoaxom, „vedia“,

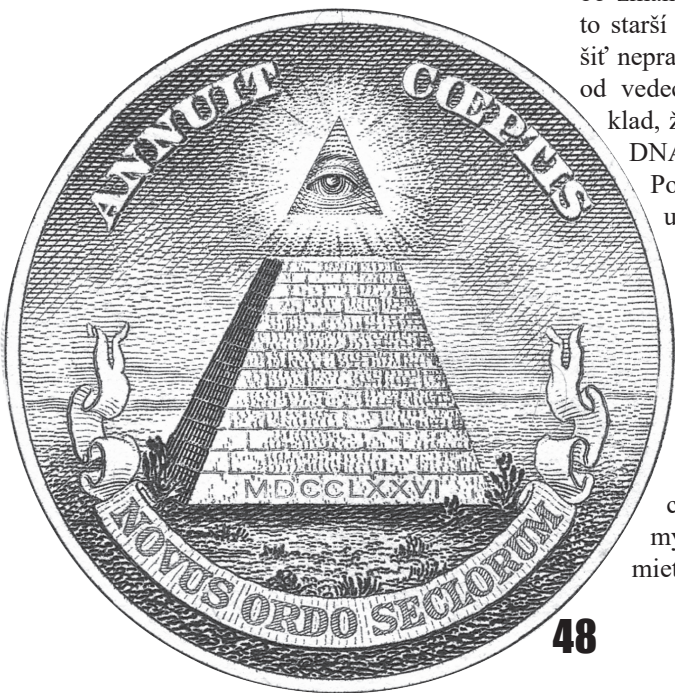
že všetci, ktorí pracujú vo vláde, sú v tom „nejako zapletení“. Práve tá paranoja je dôvodom, prečo neveria médiám a myslia si, že vedia viac ako obyčajní ľudia. A práve preto, že sú paranoidní, snažia sa upozorniť na „pravdu“, ktorú páve zistili. Často zdieľajú dezinformácie na sociálnych sieťach, kde si ich pozrú ďalší nezainteresovaní ľudia, ktorí sa vôbec nevyznajú v danej problematike, a tak sa môže stať, že práve tej informácii uveria.

Keď uveria, môže nastať problém. Začnú sa zaujímať o to, v čom nás ešte vláda klame. Nájdu si konšpiračné teórie, ktoré by teoreticky mohli potvrdiť ich mienku, a zrazu „zistia“, že všetci, čo tomu neveria, sú buď platení herci, alebo zmanipulované „ouce“. Väčšinou sú to starší ľudia, ktorí nevedia, ako rozlíšiť nepravdivé informácie na Facebooku od vedecky dokázaných faktov, napríklad, že: „mRNA vakcíny nám menia DNA!“ Čo je biologicky nemožné.

Poprípade, to sa môže stať, keď uveria veľkému množstvu konšpirácií, odmietnu prijať fakt a povedia, že je to „hoax“.

Prečo sú konšpiračné teórie nebezpečné

Väčšina konšpirácií je relatívne bezpečná, ale nie úplne všetky. Napríklad výrok: „Vakcíny sú nebezpečné,“ (tým sa nemyslí len covid vakcína, ale aj odmietnutie súčasnej medicíny) môže

viest' ku závažnejším problémom, ako napríklad neliečenie choroby. A nielen to, v skutočnosti sú to podvodné správy, ktoré majú zmanipulovať človeka, aby si zakúpil predražený, ale nezmyselný produkt len preto, aby podvodníci mohli okrádať ľudí, bez toho, aby niečo tušili. Často sú to bizarné produkty ako „mesačná voda“, ktorá má údajne obsahovať silu mesiaca a tú môžeme prijať jedine kúpou tohto produktu. Znie to šialene a možno sa pýtate: „Ako tomuto môže niekto uveriť?“ Nuž, to je práve to, že niektorí uveria všetkému, čo potvrdzuje ich mienku.

Ako rozlíšiť dôveryhodnosť článku

Konšpirátori sa snažia čitateľa zmanipulovať. Pôsobia na city, aby presvedčili ľudí, že oni sú dobrí a tí ostatní zlí. Roz-

RELEVANTNOSŤ MÉDIÍ SA DÁ OVERIŤ
NA STRÁNKACH, KONSPIRATORI.SK,
MANIPULATORI.CZ, SNOPE.SCOM.

delenie ľudí na dobrých a zlých je indikátorom nepravdivej informácie. Veľmi jednoducho podávajú závery, nedávajú čitateľovi priestor na vyjadrenie opačného názoru, a využívajú formulácie: „je vedecky dokázané“, „vedci zistili“, „je známe“. Využívajú nespisovné slová, veľakrát aj gramaticky nesprávne. Vynechávajú kontext z niektorých výrokov a ak aj

uvedú celý kontext, zvýraznia len to, čo im vyhovuje. Nepravdivé informácie sú mnohokrát automaticky preložené z iných jazykov. Veľkú rolu v rozlíšení dezinformácií hrajú zdroje. Ak sú zdroje nedôveryhodné, pravdepodobne aj celý článok je nedôveryhodný. Ak článok nemá autora, je viac než možné, že ide o dezinformáciu. Veľa hoaxov je uverejnených na Facebooku polície Slovenskej republiky s komentárom typu: „Pozor, hoax.“

Matej Mozoláni
foto: internet

Vždy môže byť horšie

Nešťastný príbeh Slaneckej cesty

CESTA II/552 ALEBO SLANECKÁ CESTA SA NACHÁDZA V KOŠICIACH NA SÍDLISKU NAD JAZEROM MEDZI MOSTOM VSS A GOLIANOVOU ULICOU. JE ZNÁMA SVOJIMI DLHÝMI RANNÝMI A POOBEDŇAJŠÍMI DOPRAVNÝMI KOLÓNAMI. TEDA ASPOŇ BOLA. DNES JE ZNÁMA ŤAŽKOU PREJAZDNOŠŤOU A EŠTE DLHŠÍMI DOPRAVNÝMI KOLÓNAMI. MNOHÍ, VRÁTANE MŇA, SI MYSLELI, ŽE DOPRAVNÁ SITUÁCIA NA JAZERE NEMÔŽE BYŤ HORŠIA. POSLEDNÝ POLROK MA PRESVEDČIL, ŽE VŽDY MÔŽE BYŤ EŠTE HORŠIE.

Predstavte si, že ráno vstanete a myslíte na to, čo vás počas dňa čaká, sadnete do auta a idete do práce, do školy alebo za inými povinnosťami, ktoré vás čakajú v nejakej inej časti mesta. Vyrazíte autom po ceste a čakáte. A čakáte, a čakáte, a čakáte, pokiaľ sa neposuniete o pár metrov, aby ste mohli čakať znova, len na inom mieste. Tento obraz je známy všetkým, ktorí cestujú cez Jazero. A nie je nás málo, veď podľa mesta je Slanecká najvyťaženejšou cestou II. triedy v kraji - denne ňou prejde až 26 000 vozidiel.

Jedného dňa sa v tejto každodennej čakacej rutine udialo čosi nové. Obrovské topole, ktoré sme míňali počas jazdy, začali rúbať. Keďže väčšina z nás už o plánovanej rekonštrukcii počula, očakávali sme, že sa s ňou začne už čoskoro. Veď nikto by predsa nevyrúbal stromy, ak by v krátkom čase neplánoval prestavbu. Ak áno, tak by tie stromy opäť narástli a museli by byť sťaté znova. Výrub urobili v januári v roku 2021. To je deväť

mesiacov predtým, ako sa podľa billboardu, ktorý sa hrdo týčil pri obchodnom centre Važec, mali začať prípravné práce. Prvá fáza projektu sa mala začať až v marci 2022, takže stromy mali ešte rok aj dva mesiace, počas ktorých si mohli spokojne žiť a rásť. No ak ste si tak ako ja mysleli, že sa mesto poučí a naplánuje si druhý výrub tak, aby už nemuseli robiť tretí, ste tak ako ja na omyle. Neuskutočnil sa len druhý a tretí výrub, bolo ich viac. A ešte ako bonus, veľká časť dreva z týchto stromov bola „odložená“ neďaleko cesty, kde nakoniec časť zhnila a spráchnivela.

Spomínaný billboard začatie stavebných prác sľuboval v októbri 2021. Náš pán primátor Jaroslav Polaček Jazerčanov dokonca poctil svojou prítomnosťou a prvého októbra priamo pri Slaneckej pred novinármi povedal, že práce sa začnú už o tri dni. A tu sa konečne dostávame ku

koreňu veci. Veď to, či rúbali topole raz alebo desaťkrát, nie je v konečnom dôsledku dôležité, v skutočnosti záleží len na samotnej rekonštrukcii. Tu sa neudialo nič nečakané, to ale neznamená, že situácia je dobrá. Cesta bola zúžená z troch na dva jazdné pruhy a rýchlosť obmedzená na 30 km/h, čo spôsobilo väčšie kolóny. Bolo tu zrušených aj niekoľko priechodov pre chodcov, čo sťažilo situáciu aj im. Podľa denníka korzar.sme.sk vidno viac áut jazdiť v protismere.

REKONŠTRUKCIA SLANECKEJ CESTY JE POTREBNÁ. AK BY K JEJ ROZŠÍRENIU NA ŠTVORPRÚDOVÚ CESTU NEDOŠLO, PODEA DOPADOVEJ ŠTÚDIE BY TAM O NIEKOĽKO ROKOV DOPRAVA POČAS ŠPIČKY ZASTALA A CESTA SA STALA NEPREJAZDNOU.

VIZUALIZÁCIA REKONŠTRUKCIE
SLANECKEJ CESTY V KOŠICIACH.

Nechcem kritizovať nikoho, keďže verím, že v konečnom dôsledku táto rekonštrukcia Jazerčanom a všetkým, čo túto cestu používajú, pomôže. No spôsob, akým rekonštrukcia prebieha, je smiešny, ak túto cestu nepoužívate a iritujúci, ak ste na nej pravidelne. Slanecká cesta nie je jediným takýmto prípadom, na Slovensku sú ich desiatky, možno stovky, kde je situácia ešte horšia ako v Košiciach.

Musíme sa spýtať sami seba, či sa budeme len nečinne prizerať ako neefektívne, ba priam až hlúpo, sa rozhadzujú verejné financie alebo s tým niečo chceme aj urobiť.

Slanecká cesta
S prácami na rozšírení Slaneckej ceste začneme na jeseň 2021. Otvorený výzvalý integrovaného konceptu ako prerozdružujeme nové kritériá. Slanecká cesta prebieha.

Slanecká cesta
prejde komplexnou modernizáciou. Otvorený výzvalý integrovaného konceptu ako prerozdružujeme nové kritériá. Slanecká cesta prebieha.

Krok k čistej budúcnosti

PRVÉHO JANUÁRA 2022 O JEDNEJ HODINE RÁNO SA OFICIÁLNE ZAČAL REALIZOVAŤ PROJEKT ZÁLOHOVANIA PET FLIAŠ, KTORÉHO CIEĽOM JE ZVÝŠIŤ MNOŽSTVO ZBERU NÁPOJOVÝCH OBALOV ZO 60% NA 90% DO ROKU 2025. POĎME SA TERAZ SPOLU POZRIEŤ, AKO SA TOMUTO POKUSU O ZLEPŠENIE KVALITY NÁŠHO ŽIVOTA ZATIAĽ DARÍ.

Už v októbri 2019 bol prijatý „Zákon o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje“, v ktorom sa hovorí o tom, ako bude zálohovací systém vyzerat', no do účinnosti mal vstúpiť až 1. januára 2022. Čas medzi prijatím zákona a začiatkom jeho účinnosti mal byť využitý na prípravu

systému zálohovania a na oboznámenie verejnosti s projektom. Vzhľadom na aktuálnu situáciu môžeme povedať, že tento čas nebol premárnený. Odborných miest na Slovensku je takmer 2500, a keďže zo zákona musí byť v každom obchode, ktorý má viac ako 300 m² aspoň jedno

takéto miesto, väčšina obyvateľov Slovenska sa môže svojich fliaš „zbaviť“ v blízkosti svojich domovov. Mnohé obchody, ktoré majú menej ak 300 m², si aj napriek tomu zaobstarali stroje na zálohovanie. Priláka to k nim viac zákazníkov, čím sa ešte viac zvýši dostupnosť zálohovania. O využití času na propagáciu asi ani nemusím hovoriť, keďže billboardy o potrebe zálohovania púťali pozornosť snád' na každom kroku. Náklonnosť zálohovaniu verejne vyjadrili aj viaceré celebrity, ako napríklad Sajfa, Adela Vincezová alebo Fero Joke, a to formou propagácie na sociálnych sieťach. Myslím, že Ministerstvo životného prostredia (ďalej ako ŽP) sa na tento projekt pripravilo ukážkovo.

Toto ohromujúce číslo doteraz vyzbieraných fliaš sa s najväčšou pravdepodobnosťou ešte zvýši, keďže v júni končí prechodné obdobie a obchody budú mať

zakázané predávať fliaše bez, väčšine z nás známeho, „Z“. Podľa prieskumu spoločnosti TOR-MA, vykonaného v marci, sa do zálohovania zapojilo

84,5% opýtaných. Najviac zálohovanie realizujú ľudia do 18 rokov (95,7%) a ľudia od 18 do 29 rokov (89,4%). Ako dôkaz úspechu propagačnej kampane môže slúžiť fakt, že 99% respondentov udalo, že pozná nový zálohovací systém. Slovensko zaznamenalo aj veľký úspech v rýchlosti sprevádzkovania systému zálohovania. V mnohých iných krajinách to trvalo až dva roky, zatiaľ čo my sme to stihli za desať mesiacov.

Aj zálohovanie, tak ako všetko na svete, má svoje problémy. Mnoho ľudí je frustrovaných tým, že svoj pokladničný doklad môže použiť iba v tej predajni, v ktorej sa svojej fliaše zbaví. Ďalší problém je, paradoxne, spôsobený popularitou nového systému. V mnohých obchodoch sa tvoria pred strojmi rady ľudí, ktorí sa pred nákupom chcú zbaviť prázdnych fliaš, ale miesto toho našli len plný zálohomat. Ďalšiu skupinu ľudí irituje, že nepokrčené fliaše vo väčšom množstve zaberajú veľa miesta...

No i napriek týmto problémom je, podľa môjho názoru, zálohovanie obrovským úspechom a Ministerstvo ŽP si za túto iniciatívu zaslúži veľkú pochvalu. V posledných týždňoch si určite mnohí všimli čistejšie cesty,

ulice, parky a lesy. Nikto z nás nechce prísť o svoje peniaze len tak, väčšina z nás si začala dávať pozor na to, či fliaše s možnosťou vrátenia za peniaze len tak

odhodíme do koša. Koniec koncov aj tie fliaše, ktoré sú vyhodené, si nájde niekto, kto mal v živote menšie šťastie ako my. Podľa portálu Refresher.

sk mnoho ľudí takéto fliaše vyhľadáva a zbiera, čo im môže doniesť pár eur denne navyše. Nie je to síce nič svetoborné, ale ako sa hovorí, keď neprší, aspoň kvapká.

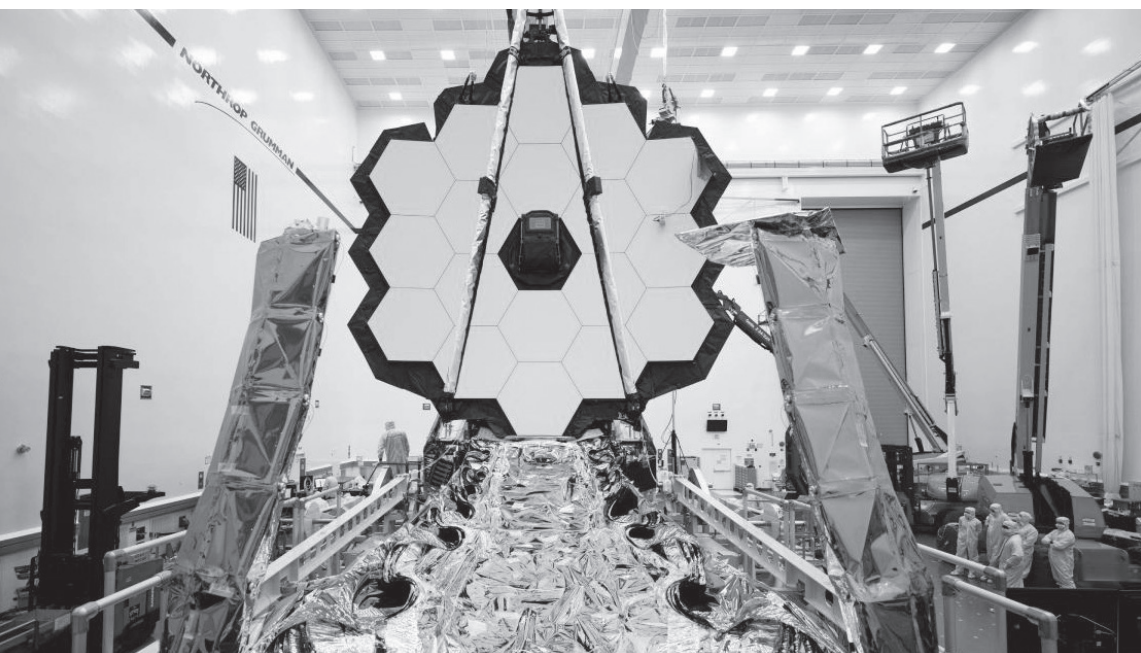
ANI NA MINISTERSTVE VŠAK, PRAVDEPODOBNE, NEOČAKÁVALI POPULARITU A ÚSPECH EXPERIMENTU. NA STRETnutí S ČESKOU MINISTERKOU ŽP PREZRADIL NÁŠ MINISTER JÁN BUDAJ OHROMUJÚCU ŠTATISTIKU - ZA ŠTYRI MesiACE SA PODARILO VYZBIEŤAŤ VYŠE 100 MILIÓNOV FLIAŠ.

Vesmírne oko

PO MIMORIADNE VEĽKOM ÚSPECHU ROVERA CURIOSITY, KTORÝ MINULÝ ROK PRISTÁL NA POVRCHU MARSU A UČINIL OBJAVY DOSIAJ NEVÍDANÝCH ROZMEROV, SA NASA ROZHODLA, ŽE PO DLHOM ČASE DOKONČÍ VESMÍRNY TELESKOP JAMESA WEBBA. JEHO

ODŠTARTOVANIE BOLO NAJSKÔR NAPLÁNOVANÉ NA ROK 2007, ALE PO MNOŽSTVE ODKLADOV A DOBOVÝCH VYLEPŠENÍ SA ÚSPEŠNE NA ORBITU DOSTAL AŽ 25. DECEMBRA 2021.

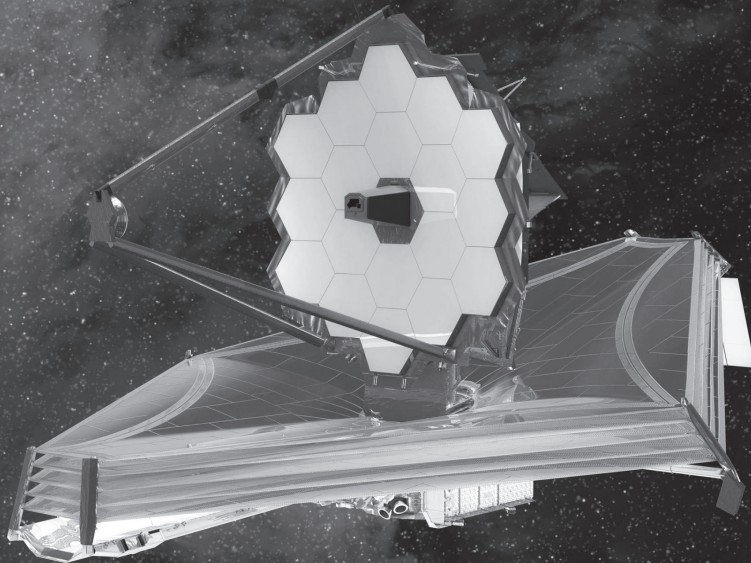
Ako to celé prebiehalo?

Pôvodné odštartovanie bolo síce naplánované na rok 2007, ale raketa Ariane 5 ho z kozmodrómu Kourou vo Francúzskej Guyane vynesla až po 14 rokoch. Nachádza sa na orbite okolo Slnka približne vo vzdialenosti 1,5 milióna kilometrov od neho. Veľké slnečné štíty mu zabezpečia ochranu pred teplom a svet-

lom Zeme a Slnka, aby mohol teleskop fungovať aj za extrémnych podmienok.

Bude mať aj iné využitie ako jeho predchodca?

Hlavnou úlohou teleskopu má byť pozorovanie najvzdialenejších objektov vo vesmíre, svetla z prvých hviezd a galaxií, z ktorých bol zložený vesmír po Veľ-

kom tresku. Skúmanie týchto javov má viesť k štúdiu vzniku a vývoja galaxie.

Je prispôsobený na operovanie v mimozemských podmienkach?

Kvôli vesmírnym podmienkam musí teleskop operovať v infračervených vl-

nových dĺžkach, pretože veľmi vzdialené a prastaré objekty majú emisie viditeľné len v infračervených podmienkach. V snahe zachovať infračervené emisie, musí byť celé observatórium chladené a výborne tiesnené od Slnka tak, aby mohlo dosiahnuť teplotu približne -280 stupňov Celzia.

„Nad Tatrou sa blýska...“

AJ KEĎ VOJNOVÉ UDALOSTI ZATÍENILI RADOSŤ A VÝKONY ÚČASTNÍKOV OLYMPIÁDY, URČITE MÁME V PAMÄTI POCITY HRDOSTI PRI VÝKONOCH NAŠICH ŠPORTOVCOV, KEĎ SME SI S NIMI OPAKOVANE S HRDOSTOU ZASPIEVALI: „NAD TATROU SA BLÝSKA...“

Olympiádu skvelými výkonmi odštartovala lyžiarka Petra Vlhová. Zisk zlatej medaily z obrovského slalomu postavil na nohy celé Slovensko. Rodáčka z Liptovského Mikuláša mala medailové ambície a snahu predstaviť sa v ďalších troch disciplínach, z ktorých nakoniec po tímovej konzultácii odstúpila kvôli zdravotným problémom. Pre Petru Vlhovú to tak bola najúspešnejšia sezóna v kariére. Zlatú medailu obohatila aj ziskom malého kryštálového glóbusu za triumf v slalome Svetového pohára 2022, čím naplnila svo-

je predstavy o aktuálne ukončenej sezóne.

Keď sme si mysleli, že po medailovej radosťi z úspechov Petry Vlhovej je nášmu pôsobeniu na olympiáde koniec, o opaku nás začali presviedčať naši reprezentanti v hokeji. Po prehrách s Fínskom (6-2) a Švédskom (4-1) sme si ťažkú hlavu z výkonov našich hokejistov robiť nemuseli. Výkony mladého košického talentu Juraja Slafkovského nám výrazne dopomohli nielen k výhre proti Lotyšsku (5-2), ale spečatili aj postup Slovenska z tretieho miesta zo základnej časti herného

programu. Vo vyradovacej fáze nás čakal náročný zápas proti reprezentantom z Nemecka, do ktorého sme vstúpili z pozície mierneho favorita správnou nohou a štyrmi presnými zásahmi do siete súpera sme ťahali za dlhší koniec a zvíťazili vysoko (4-0). Zápas nás posunul do štvrtfinále, kde sme stáli proti jasnému favoritovi z USA (2-3sn). Strelecky zápas otvoril najlepší strelec turnaja Juraj Slafkovský, zápas naberal na obrátkach a tímu Spojených štátov amerických sa podarilo zápas otočiť vo svoj prospech. V záverečných sekundách vďaka skvelému rozhodnutiu trénera Craiga Ramsayho v hre bez brankára Marek Hrivík trafil presným zásahom bránu súpera a poslal nás do predĺženia, v ktorom naše nádeje na postup stále žili. Zápas sa rozhodoval až v samostatných nájazdoch, z ktorých tím slovenských reprezentantov vyšiel ako víťaz. Naša cesta na olympiáde pokračovala zápasom s obávaným Fínskom (2-0). V zápase sme však od samého začiatku ťahali za kratší koniec. V 16. minúte zápasu otvoril skóre fínsky útočník Sakari Manninen a pokračovala vyrovnaná hra, v ktorej sa nám ale skórovať nepodarilo. 39 sekúnd

pred koncom poistil finálový postup Fínov útočník so skúsenosťami z NHL Harri Pesonen. Slovensko tak vypadlo z boja o najcennejšiu zlatú medailu. Stále nám však ostávala nádej v boji o bronz, v ktorom sme sa postavili zoči-voči reprezentantom zo Švédska (0-4). Tí v semifinále podľahli ruskému olympijskému výboru.

Zápas o bronz začal sústredenou hrou oboch tímov, v ktorej nikto výrazne nedominoval. Zlom priniesol až začiatok druhej tretiny, po ktorej sme sa v štvrtej minúte tešili z prvého gólu Juraja Slafkovského, na ktorý nadviazal o deväť minút neskôr spoluhráč Samuel Takáč. Do kabín sme mohli ísť s pocitom hernej dominancie, s ktorou sme pokračovali aj v treťom dejstve a hru sme mali celý čas pod kontrolou. Po osemnástich minútach pridali s rozdielom dvadsiatich sekúnd dva presné zásahy do prázdnej bránky Juraj Slafkovský a Pavol Regenda.

Ďalšie umiestnenie na medailových pozíciách sme si na olympijskom turnaji už nevychutnali. Naši športovci však majú potenciál zlepšovať sa a posúvať svoje výkony k lepšiemu. Držíme im palce a tešíme sa na ich nové športové úspechy.

SLOVENSKO VYPADLO Z BOJA O NAJCENNEJŠIU ZLATÚ MEDAILU. STÁLE NÁM VŠAK OSTÁVALA NÁDEJ V BOJI O BRONZ. ATMOSFÉRA NA SLOVENSKU STÚPALA A ZVYŠOVALI SA OČAKÁVANIA A TLAK NA NAŠICH HOKEJISTOV.

Kúsok dedičstva

Príjemných dvanásť stupňov Celzia, prvé snežienky, azúrová obloha a na nej zubaté slnko sú jasným dôkazom, že zima pomaly, ale isto odchádza.

Aj záhrada starého otca už dýcha blížiacou sa jarou. Jablone, vysoká hruška i čerešňa uprostred záhrady sa pomaly prebúdajú. Na konároch vidno prvé púčiky. Myšlienka, že o niekoľko týždňov z nich vypučia kvety a listy, ma fascinuje.

Ani vinič ich nemá menej. Spolu so starým otcom stojíme pred ním. Na pláne máme jeho jarný rez. Dedo už má roky skúseností, ale ja, dievča z mesta, iba neveriacky pozerám, že tie desiatky výhonov sa dajú nejako ostrihať. Príde mi to ako poriadny hlavolam.

Starý otec berie prvý výhonok a vysvetľuje, že ho skrátime na dve očka. „Očka. Aké poetické,“ pomyslí si. „Očkami rozumieme púčiky“, zasväcuje ma do tajomstva viniča. Iný výhonok striháme na tri. „...na drevo,“ vraví dedko.

Obdivujem starého otca, ktorý iba pozrie na konárik a hneď vie, ako ho skrátiť. Dozvedám sa, že vinič rodí na jednoročnom dreve a striháme preto na dve, keby prišli mrazy. Teraz držím kliešte v ruke ja. Najprv štikám neisto, ale ako ma starý otec usmerňuje, ide mi to lepšie. Už aj sama navrhujem: „Tento bude na tri očka.“ Strihám výhonok za výhonkom, až celý vinič má nový strih.

Nakoniec jarný rez viniča nie je taký zložitý. A netrvalo to ani tak dlho, ako som si myslela, že bude, keď bol vinič ešte samý prút. Možno som trochu smutná, že už sme dostrihali, ale zato veľmi vďačná. Nielen preto, že som bola na vzduchu a lúče slnka ma príjemne hriali na tvári, ale hlavne preto, že som dnes získala kúsok dedičstva. Poznatok, ako jednoducho ostrihať hrozno.

Teším sa na ďalšie dobrodružstvá so starým otcom. Ktovie, koľko toho ešte je, čo mi môže odovzdať.

Lucia Líšková
foto: M. Líška

Ludia mimo šablóny

Každý je iný, všetci sme si rovní

Ludia sú ako pastelky. Každá farba, ktorú maliar nanáša na spustnuté plátno, predstavuje príbeh. Životný príbeh plný radosti, starosti, bôľov, mladých lások či stareckej osamelosti. Každá pastelka kreslí iný, síce abstraktný, no výpovedný tvar. Spojením

búrajú pôvodnú funkciu farebných valcov.

Na báze sú všetky umelecké pomôcky podobné, prispievajú k hotovému dielu. Pastelky, ceruzka či uhlík si brúsia hrany o povrch plátna, a tak vytvárajú farebný koncept. Osamelá guma farebný odtieň nevytvorí, nedostala takú schop-

„ŠKODA, ŽE LUDIA VIDIA IBA TO, V ČOM SA LÍŠIME. KEBY SA NA VECI POZERALI S VÄČŠOU LÁSKOU, VŠÍMALI BY SI PREDOVŠETKÝM TO, ČO MÁME SPOLOČNÉ – A POLOVICA PROBLÉMOV VO SVETE BY SA VYRIEŠILA SAMA OD SEBA.“

ST. PAULO COELHO

všetkých čiar a farieb dokopy vznikne umelecké dielo zvané kolobeh života.

Občas príde na plátno guma, ktorá poruší všetky kolorované a čiarové stereotypy. Čuduj sa svete, je ťažké akceptovať niečo, čo je iné, neobvyklé. Niečo, čo sa vymyká vzoru. Vzoru dokonale nastrojenej ľudskej bytosti, ktorá zapadá do škatuľky ako pastelka. Je to guma, ktorá svojou šírkou do škatuľky nezapadne. A nielen šírkou, ale ani funkciou. Zatiaľ čo pastelky tvoria čiary, guma umelecké dielo chápe opačne. Obrúsené hrany bieleho kvádra doslova

nost'. Má však iné dary, ktoré pastelky nemajú. Guma je umelec. „**Umelec vidí to, na čo sa ostatní pozerú len letmo.**“ Guma si všíma chyby. Skúsme sa pozrieť na chyby z pozitívneho hľadiska. Každá chyba učí, zasieva a následne polieva semenko rastu. V konečnom dôsledku nám dáva ešte viac, ako sme mali predtým.

Guma, ktorá sa nezmesťí do škatuľky medzi pastelky, nedokáže kresliť či formovať tvary. Je však súčasťou umeleckého diela. Je to kvóta, ktorá harmonizuje a ukazuje to, na čo veľakrát zabúdame.

Čižmároviny

Bianka: Dnes idem k veterinárovi.

Betty: S kým?

Bianka: S frajerom.

Ad'ka: Nedará sa mi zdieľať prezen-táciu.

Martin: Stlač pravé tlačidlo pre obra-zovku.

Ad'ka: Počkaj, ešte som nenašla obra-zovku.

Martin: Veď ju máš pred sebou.

p. uč. Čižmárová: Akú dôležitú otáz-ku rieši Hamlet?

Filip: Žiť či nebyť?

p. uč. Škorváková: Ako sa volá jav, keď zvierá požíera vlastné bobky? Na-príklad zajac...

Bianka: Hovniaval.

p. uč. Lacková: Na ďalšej hodine vás budem skúšať formou kolokvia. Viete, čo to znamená?

Kiara: Kolégium.

p. uč. Lacková: Kiara, zopakuj to!

Kiara: Kolagénium.

p. uč. Čižmárová: Poznáte nejaké kres-ťanské rádio?

Bianka: Áno, Božie slovo.

QUO VADIS

Šéfredaktorka:

Lucia Lišková, 4.A

Redakčná rada:

Lucia Lišková, 4.A
Magdaléna Nagyová, 4.A
Eduard Eliaš, 4.A
Matej Mozoláni, 4.A
Matúš Stahovec, 4.A

Grafická úprava:

Eduard Eliaš, 4.A
Matej Mozoláni, 4.A
Matúš Stahovec, 4.A

Zodpovedná p. uč.:

PaedDr. Helena Čizmárová

Prispievatelia:

Bettyna Pogányová, 2.A
Dávid Dziač, 2.A
Tomáš Kočíš, 2.A
Juraj Šoltis, 2.A
Barbora Dziačková, 3.A
Eliška Traverso, 3.A
Emma Ryšková, 4.A
Alexandra Voláková, 4.A
RNDr. Milan Koščo, PhD., MBA

Adresa redakcie:

Čordáková 50, 040 23 Košice

Email:

redakcnarada@gmail.com

Instagram:

@quo_vadis_gkm

